

Opleiding tot Leraar Basisonderwijs Thomas More Hogeschool

*Verslag van de uitgebreide opleidingsbeoordeling
Op 30 en 31 oktober 2014*

 Dit document laat zich het beste dubbelzijdig afdrukken.

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	3
Samenvatting	4
Colofon	8
Inleiding	9
Beoogde eindkwalificaties	11
Programma	14
Personeel	26
Voorzieningen.....	30
Kwaliteitszorg	33
Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	37
Bijlagen	43
Bijlage 1 Visitatiecommissie	44
Bijlage 2 Programma visitatie	46
Bijlage 3 Kwantitatieve gegevens	49
Bijlage 4 Eindkwalificaties.....	51
Bijlage 5 Programmaoverzicht.....	52
Bijlage 6 Bestudeerde documenten.....	54
Bijlage 7 Onafhankelijkheidsverklaringen.....	55

Samenvatting

Op 30 en 31 oktober 2014 is de hbo bachelor Leraar basisonderwijs (Pabo) van Thomas More Hogeschool geëvalueerd door een commissie van AeQui. Het totaaloordeel van de commissie is **voldoende**.

De Thomas More Hogeschool (TMH) is een bestaande instelling in een nieuwe context. In oktober 2010 nam Hogeschool Leiden, waarvan de instelling een locatie was, het besluit om niet meer te investeren in de pabo-vestiging in Rotterdam. De Rotterdamse Vereniging voor Katholiek Onderwijs (RVKO) heeft na overleg met het ministerie van OCW een doorstart van Thomas More Hogeschool mogelijk gemaakt in de vorm van de nieuwe stichting TMH. Per 1 januari 2014 is TMH een zelfstandige hogeschool geworden. TMH heeft zichzelf de missie gesteld actuele kennis en expertise van het basisonderwijs samen te brengen om daarmee leerkrachten op te leiden die toegerust zijn voor Rotterdam en omgeving. Samen met de katholieke basisschoolbesturen in de regio wil de instelling ervoor zorgen dat 'alle leerlingen in Rotterdam en omgeving de beste leraren krijgen: leraren die het verschil maken, leraren die het geloof hebben in ieder kind en dit nooit opgeven, leraren die onderwijs maken waarin kinderen zich kunnen ontwikkelen tot levenskunstenaars.'

Beoogde eindkwalificaties

De visitatiecommissie beoordeelt de beoogde eindkwalificaties (standaard 1) voor zowel de voltijd- als de deeltijdopleiding als **voldoende**.

De gehanteerde eindkwalificaties zijn landelijk ontwikkeld door en breed afgestemd met de beroepsgroep. De opleiding heeft deze landelijke competenties adequaat naar verwachtingen per periode en leerdoelen per jaar geconcretiseerd. Daarnaast zijn de competenties expliciet verwerkt in de opzet van de bekwaamheidsdossiers die studenten samenstellen voor hun afstudeerassessment. De commissie stelt vast dat de vakken omschreven in de kennisbases onderdeel uitmaakt van het beoogde eindniveau van de opleiding. Bovendien koppelt de instelling de internationaal gehanteerde Dublin descriptor voor het bachelorniveau aan de eindkwalificaties en aan de onderwijseenheden. Door samen te werken met andere kennisinstellingen en lectoraten en een sterke verbinding met het beroepenveld zorgt TMH ervoor dat haar kenniskapitaal, eindkwalificaties en onderwijs voldoende actueel blijven.

Programma

De commissie kwalificeert de standaarden verbonden aan het programma voor zowel de voltijd- als de deeltijdopleiding als **voldoende** (standaard 3, 5, 6 en 7) en **goed** (standaard 2 en 4). De visitatiecommissie vindt dat de eindkwalificaties op een evenwichtige manier zijn vertaald naar de inhoud en opzet van het curriculum. De opleiding kent een sterke praktijkorientatie waarin de professionele leergemeenschap van de opleiding een essentiële rol speelt. Via de stages, gastdocenten, excursies, projecten, verdie-

pingsactiviteiten en actieve participatie in evenementen brengt de opleiding studenten veelvuldig in contact met de beroepspraktijk. De landelijke kennisbases zijn adequaat verwerkt in het programma door van alle vakgebieden het kerndeel te behandelen, aangevuld met een verdieping op drie door de student te kiezen vakgebieden. De commissie is gecharmeerd van de organische wijze waarop de opleiding kennis vanuit de lectoraten in het programma verwerkt: de lectoren zijn betrokken bij verschillende programmaonderdelen en dragen bij aan de vernieuwing van het curriculum. De didactische vormgeving van het programma kenmerkt zich door een betekenisvolle koppeling tussen theorie en praktijk, coöperatief leren, het aangaan van de dialoog met anderen en door aandacht voor de kernkwaliteiten en de eigen visie van studenten. Er is sprake van een ruim aanbod aan werkvormen, die goed aansluiten bij het didactisch concept. De opleiding houdt het programma studeerbaar door intensieve begeleiding en het tijdig ondervangen van struikelblokken in de studievoortgang. Aan instromende studenten stelt de instelling in drie fases eisen. Allereerst bij de aanmelding, vervolgens in een studiekeuzecheck en tot slot aan het einde van het eerste jaar of semester. Dit zorgt in de ogen van de commissie voor een adequate bewaking van het instroomniveau. De commissie heeft vastgesteld dat de opleiding adequaat invulling geeft aan de landelijke focuspunten van de NVAO:

- kwaliteit van de instromende student
- implementatie van de kennisbasis in het curriculum.

Personeel

De visitatiecommissie beoordeelt de standaarden verbonden aan het personeel voor zowel de voltijd- als de deeltijdopleiding als **voldoende** (standaard 8 en 10) en **goed** (standaard 9).

De opleiding voert een doeltreffend personeelsbeleid met voldoende aandacht voor de (start)kwalificaties, inzet en beoordeling van het personeel. Ter verhoging van de vakinhoudelijke, vakdidactische en onderwijskundige kwaliteit van docenten vindt er los en in projectvorm veel intervisie plaats en zijn er voldoende scholingsmogelijkheden. Het brede takenpakket van de docenten stemt de hogeschool af op hun individuele expertise en interesse. Het personeel is relevant en relatief hoog opgeleid en heeft – in het geval van de docenten – veelal een didactische opleiding of achtergrond. Van de docenten is 74 procent in het bezit van een mastertitel en is 1 docent gepromoveerd. Docenten zijn actief betrokken bij lokale en landelijke onderwijsontwikkeling en bij onderzoek van de lectoraten. Daarnaast zijn ze lid van de expertisecentra van hun vakgebied. De studenten prijzen het grote enthousiasme waarmee de docenten hun vakgebied doceren en hun capaciteit om telkens de balans te vinden tussen enerzijds de professionaliteit van het docentschap en anderzijds de huiselijkheid en verbondenheid binnen de kleinschalige TMH-leergemeenschap. Veel docenten zijn volgens de studenten inspirerend in hun visie op onderwijs en in het koppelen van theorie en praktijk. De studenten zijn tevens enthousiast over de pedagogische en didactische kwaliteiten van de docenten. De omvang van het personeel volstaat voor de realisatie van het programma. Indien nodig, huurt de opleiding op tijdelijke basis extra docenten in voor benchmarking bij ontwikkeltaken. De huidige student-docentratio, 1:21, ligt rond het landelijk gemiddelde in het hbo. De commissie heeft vastgesteld dat de opleiding adequaat invulling geeft aan het landelijke focuspunt van de NVAO:

- kwaliteit van de docenten (docenten lerarenopleidingen én de docenten op de werkplek) en de vakdidacticus in het bijzonder.

Voorzieningen

De visitatiecommissie beoordeelt de standaarden verbonden aan voorzieningen voor zowel de voltijd- als de deeltijdopleiding als **voldoende** (standaard 11) en **goed** (standaard 12).

De huisvesting en materiële voorzieningen van de opleiding zijn toereikend voor het realiseren van het

curriculum. De enigszins 'schoolse' sfeer van het gebouw past goed bij de identiteit van de hogeschool als kleinschalige pabo.

De begeleiding van studenten is intensief en persoonlijk door de korte lijnen binnen de opleiding, door de integratie van de studieloopbaanbegeleiding in de professionele ontwikkelingslijn en in andere onderwijsseenheden en door de betrokkenheid van docenten bij de studenten, zowel als onderwijzer als in de hoedanigheid van (stage)begeleider. Studenten waarderen de begeleiding zeer en voelen zich binnen de pabo gehoord en gekend.

Kwaliteitszorg

De visitatiecommissie beoordeelt de standaarden verbonden aan kwaliteitszorg voor zowel de voltijd- als de deeltijdopleiding als **voldoende** (standaard 13) en **goed** (standaard 14 en 15).

De visitatiecommissie is van mening dat de opleiding beschikt over een doeltreffende kwaliteitszorgcyclus van periodieke digitale enquêtes, diverse bijeenkomsten en audits gericht op het verbeteren van de organisatie en het onderwijs. De instelling luistert via deze instrumenten goed naar suggesties en aanmerkingen en verwerkt deze feedback op grondige wijze tot verbetermaatregelen. Het managementteam controleert op de uitvoering van de maatregelen en het behalen van de doelstellingen. TMH betreft alle stakeholders (de studenten, docenten, alumni, examencommissie en het beroepenveld) structureel bij zowel de evaluatie als bij het formuleren van verbeteracties en koppelt de ondernomen maatregelen terug aan de belanghebbenden. De commissie waardeert de ambitie en verbeterdrift van de opleiding en de wijze waarop verbeterpunten, aangedragen door stakeholders, met enthousiasme worden ontvangen.

Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

De visitatiecommissie beoordeelt de toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties (standaard 16) voor zowel de voltijd- als de deeltijdopleiding als **voldoende**.

De visitatiecommissie heeft geconstateerd dat de TMH een adequaat systeem van toetsing heeft. De instelling waarborgt de validiteit van de toetsing door een heldere verbinding tussen eindtermen en toetsen, de toepassing van toetsmatrijzen en de inzet van meerdere getrainde docent-ontwikkelaars per toets. De kennistoetsen en opdrachten worden op betrouwbare wijze beoordeeld dankzij vooraf

opgestelde correctiecriteria en de toepassing van de vierogensystematiek bij de beoordeling van (praktijk)vaardigheden. In het eindassessment, dat bestaat uit een praktijkobservatie, een bekwaamheidsdossier en een eindgesprek, stelt de opleiding vast in welke mate de studenten de eindkwalificaties realiseren. De commissie is positief over de opzet van het assessment en heeft kunnen vaststellen dat studenten het bachelorniveau behalen.

De commissie heeft vastgesteld dat de opleiding adequaat invulling geeft aan de landelijke focuspunten van de NVAO:

- implementatie van de kennistoetsing in het curriculum.

Aanbevelingen

Naast deze positieve bevindingen vraagt de commissie aandacht voor een aantal verbeterpunten binnen de opleiding. Deze zijn vooral te zien als ruimte die

de opleiding heeft voor verdere verbetering en doen geen afbreuk aan de totale beoordeling.

De visitatiecommissie is van mening dat het goed zou zijn als de toetscommissie haar controle uit zou breiden, met name voor wat betreft de inhoud en validiteit van de toetsen. De visitatiecommissie adviseert TMH's toetscommissie om hiervoor een systematiek te ontwikkelen.

De beoordeling en normering van het eindassessment wordt niet in alle gevallen consequent onderbouwd op de beoordelingsformulieren. De commissie adviseert de opleiding te zorgen voor een structurele, beargumenteerde verslaglegging, zodat het vastgestelde eindniveau beter verifieerbaar wordt.

De commissie beveelt de opleiding aan om in de afstudeerfase explicieter zichtbaar te maken dat studenten zowel voldoen aan de SBL-competenties als aan de Dublin descriptoren en de hbo-kernkwalificaties.

Alles overziend, heeft de visitatiecommissie een opleiding aangetroffen die zelfbewuste, stevige en eigengereide leerkrachten aflevert die actief zijn in het ontwikkelen en vernieuwen van onderwijs in de Rotterdamse leer gemeenschap rond de pabo. Alle standaarden van het NVAO-kader zijn door de visitatiecommissie positief beoordeeld (voldoende en goed) en op die grond geeft de visitatiecommissie een positief advies inzake accreditatie van de opleiding.

Namens de voltallige visitatiecommissie,

Utrecht, december 2014,

mr. K.S. Visscher
Voorzitter

J. van Oudheusden MA
Secretaris

Overzicht

De beoordelingen per standaard zijn weergegeven in onderstaande tabel.

Standaard	Beoordeling voltijdvariant	Beoordeling deeltijdvariant
Beoogde eindkwalificaties 1. Beoogde eindkwalificaties	<i>Voldoende</i>	<i>Voldoende</i>
Programma 2. Oriëntatie van het programma 3. Inhoud van het programma 4. Vormgeving van het programma 5. Instroom 6. Studeerbaarheid 7. Omvang en duur	<i>Goed</i> <i>Voldoende</i> <i>Goed</i> <i>Voldoende</i> <i>Voldoende</i> <i>Voldoende</i>	<i>Goed</i> <i>Voldoende</i> <i>Goed</i> <i>Voldoende</i> <i>Voldoende</i> <i>Voldoende</i>
Personeel 8. Doeltreffend personeelsbeleid 9. Het personeel is gekwalificeerd 10. De omvang van het personeel is toereikend	<i>Voldoende</i> <i>Goed</i> <i>Voldoende</i>	<i>Voldoende</i> <i>Goed</i> <i>Voldoende</i>
Voorzieningen 11. Materiële voorzieningen 12. Studiebegeleiding	<i>Voldoende</i> <i>Goed</i>	<i>Voldoende</i> <i>Goed</i>
Kwaliteitszorg 13. Evaluatie resultaten 14. Maatregelen tot verbetering 15. Betrekken van opleidings- en examencommissie, medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld	<i>Voldoende</i> <i>Goed</i> <i>Goed</i>	<i>Voldoende</i> <i>Goed</i> <i>Goed</i>
Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties 16.1 Toetsing 16.2 Gerealiseerde eindkwalificaties	<i>Voldoende</i> <i>Voldoende</i>	<i>Voldoende</i> <i>Voldoende</i>
Totaaloordeel	Voldoende	Voldoende

Colofon

Instelling en opleiding

Thomas More Hogeschool
Stationssingel 80, 3033 HJ Rotterdam
010 465 7066
Status instelling: bekostigd
Resultaat instellingstoets kwaliteitszorg: niet van toepassing

Opleiding: Opleiding tot Leraar Basisonderwijs
Niveau: hbo-bachelor
Aantal studiepunten: 240 EC
Titel: Hbo bachelor of education
Locatie: Rotterdam
Varianten: voltijd en deeltijd
Croho-nummer: 34808
Kwantitatieve gegevens van de opleiding zijn weergegeven in bijlage 3.

Voor kwaliteit verantwoordelijke bestuurder: mw. D. van Kammen
Contactpersoon met betrekking tot kwaliteit van de opleiding: mw. D. van Kammen
Contactgegevens: E. d.vankammen@thomasmorehs.nl / T. 06 1207 9070

Visitatiecommissie

De visitatiecommissie bestond uit:
Mw. mr. K.S. Visscher, voorzitter
Mw. drs. B. T.M. van Waesberghe, werkveld- en domeindeskundige
Dhr. drs. F. Sengers, werkveld- en domeindeskundige
Dhr. D. Ramondt MSc, studentlid
Mw. J. van Oudheusden MA, secretaris

De commissie is vooraf voorgelegd aan de NVAO; de NVAO heeft ingestemd met de samenstelling.

De visitatie is uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van
AeQui VBI
Vlindersingel 220
3544 VM Utrecht
(030) 87 820 87
www.AeQui.nl

Inleiding

Thomas More Hogeschool (TMH) is een bestaande instelling in een nieuwe context. In oktober 2010 nam Hogeschool Leiden, waarvan de instelling een locatie was, het besluit om niet meer te investeren in de pabo-vestiging in Rotterdam. De Rotterdamse Vereniging voor Katholiek Onderwijs (RVKO) stelde vervolgens na overleg met het ministerie van OCW een business case op om een doorstart van Thomas More Hogeschool mogelijk te maken in de vorm van de nieuwe stichting TMH. Per 1 januari 2014 werd deze stichting bijgeschreven op de bijlage hogescholen van de wet op hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek en is TMH een zelfstandige hogeschool. TMH heeft zichzelf de missie gesteld actuele kennis en expertise van het basisonderwijs samen te brengen om daarmee leerkrachten op te leiden voor specifiek Rotterdam en omgeving. Samen met de katholieke basisschoolbesturen in de regio wil de instelling ervoor zorgen dat ‘alle leerlingen in Rotterdam en omgeving de beste leraren krijgen: leraren die het verschil maken, leraren die het geloof hebben in ieder kind en dit nooit opgeven, leraren die onderwijs maken waarin kinderen zich kunnen ontwikkelen tot levenskunstenaars.’

Het instituut

Thomas More Hogeschool is een monosectorale, katholieke pabo, gevestigd in het hart van Rotterdam. De hogeschool kent in deze stad een lange geschiedenis: het instituut vindt haar oorsprong in de katholieke jongenspabo Thomas Morus die in 1956 werd opgericht en in de katholieke meisjeskweekschool en de opleiding voor kleuterleidsters St. Lucia, opgericht in 1949. Na 24 jaar onder de vlag van Hogeschool Leiden te hebben gefunctioneerd, is in 2013 de stichting Thomas More Hogeschool opgericht en per 1 januari 2014 officieel in de wet bijgeschreven als Nederlands 37ste bekostigde hogeschool. Het instituut werkt voor het onderwijs intensief samen met zeven basisschoolbesturen in Rotterdam en omgeving. Dit zijn naast de RVKO (Rotterdam) de WSKO (het Westland), Floreo (Rivierensteden), SKOP (Pijnacker), SIKO (Schiedam, Vlaardingen), de Laurentius stichting (regio Delft) en de Groeiling (regio Gouda).

Op dit moment heeft TMH 56 medewerkers, onder wie 38 docenten. Verder zijn er 10 stagebegeleiders gedetacheerd vanuit de aangesloten schoolbesturen en zijn er twee lectoren verbonden aan de hogeschool via de lectoraten Passend Onderwijs en Natuur & Ontwikkeling Kind. De docenten van TMH participeren in de kenniskringen van deze lectoraten. De directeur van de hogeschool is integraal verantwoordelijk voor het beleid en de uitvoering van het onderwijs, de nascholing en het onderzoek. Samen met de manager kwaliteitszorg en de manager onderwijsontwikkeling & Samen Opleiden vormt zij het managementteam van de hogeschool.

Het onderwijsbeleid van TMH is gestoeld op vier pijlers. Dit zijn de pendel tussen theorie en praktijk, het leraar zijn in een wereldstad, de ontwikkeling tot eigenzinnige leraar en het benaderen van de studenten als professionals die deel uitmaken van de leer-gemeenschap van de hogeschool.

De opleiding

De Opleiding tot Leraar Basisonderwijs is een vierjarige bachelorstudie (240 EC) en heeft een verkorte tweejarige deeltijdvariant. Deze variant is uitsluitend toegankelijk voor studenten met een afgeronde hbo- of wo-opleiding. Er is verder binnen de deeltijdvariant een zogenoemde Hij-instroom¹ die per september 2014 wordt afgebouwd. De studenten van de deeltijdopleiding volgen twee avonden per week les aan Thomas More Hogeschool en lopen een dag per week stage op een basisschool. Momenteel volgen 607 studenten de opleiding, onder hen 70 deeltijdstudenten en 11 Hij-instromers.

De doelstelling van de opleiding is ‘studenten een zodanig samenhangende verzameling van kennis, houding en vaardigheden bij te brengen voor het beroep van leraar basisonderwijs, dat ze na het af-

¹ Het Hij-instroomtraject is een initiatief van de RVKO met als doelstelling dat alle leerlingen in het primair onderwijs van de vereniging minstens twee jaar een meester als leerkracht hebben. Mannen die voldoen aan de instroomeisen van de tweejarige deeltijdopleiding doorlopen een selectietraject waarna ze het programma van de tweejarige deeltijd, inclusief een dag stage per week, volgen en daarnaast voor drie dagen per week worden aangesteld als lerarenondersteuner op een van de scholen van de RVKO.

ronden van de opleiding in staat zijn tot professionele uitvoering van taken die afgeleid zijn van het competentieprofiel van het beroep en in aanmerking komen voor een eventuele voortgezette opleiding. Afgestudeerden van de opleiding moeten als beginnend beroepsbeoefenaar zelfstandig en met een kritische instelling op hbo-niveau kunnen werken.'

Thomas More Hogeschool baseert het onderwijs van haar opleiding op de katholieke evangelische traditie en op persoonlijke betrokkenheid. De instelling werkt daarbij vanuit de overtuiging dat iemand geen goede leraar kan worden zonder zich als mens te ontwikkelen: persoonlijke en professionele ontwikkeling gaan hand in hand. In haar kritische zelfreflectie beschrijft de opleiding dat een complexe omgeving met een grote etnisch-culturele en economische diversiteit, zoals wereldstad Rotterdam, vraagt om stevige leraren die de goede dingen doen, ook in de ogen van de kinderen. Een leraar is daartoe 'in ieder geval op de hoogte van de laatste kennis en inzichten op het gebied van pedagogiek, psychologie, reken- en taaldidactiek, kunstzinnige vorming en wereldoriëntatie. Daarnaast beschikt hij of zij over pedagogische tact, communicatieve vaardigheden en een nieuwsgierige en onderzoekende houding.'

Curriculumvernieuwing

Vanaf 2009 startte de opleiding met het gefaseerd invoeren van een vernieuwd curriculum met als belangrijkste wijziging het toevoegen van een doorlopende leerlijn op het gebied van onderzoek. Met de implementatie van het vernieuwde curriculum voor het derde en vierde leerjaar (ofwel pabo 3 en 4) in studiejaar 2011-2012 is nu het complete vernieuwde curriculum in de voltijd gerealiseerd. In het studiejaar 2012-2013 studeerde het eerste cohort studenten af dat vanaf pabo 1 geschoold was in het doen van onderzoek.

Bevoegdheid en aanvullende diploma's

Na het afronden van de opleiding is de afgestudeerde bevoegd om les te geven aan kinderen in de leeftijdscategorie van 4 tot en met 12 jaar (groep 1 t/m

8) en bewegingsonderwijs aan jonge kinderen (groep 1 en 2). De opleiding biedt studenten daarnaast de mogelijkheid de acte Bekwaamheid Godsdienst en Levensbeschouwing te behalen en heeft hiertoe in het programma onderwijseenheden opgenomen die door alle studenten gevolgd worden. Binnen hun keuzeminor in het vierde leerjaar kunnen de studenten verder de aanvullende certificaten/diploma's behalen voor bewegingsonderwijs aan groep 1 tot en met 8, het Daltononderwijs, Jenaplanonderwijs, Montessori-onderwijs of voor de functie van cultuurcoördinator.

De visitatie

Thomas More Hogeschool gaf AeQui VBI de opdracht onderhavige visitatie uit te voeren. Hiertoe stelde AeQui een onafhankelijke en ter zake kundige commissie samen. Met vertegenwoordigers van de opleiding vond een voorbereidend gesprek plaats, waarin het programma, de invulling van de gesprekken en de gesprekspartners werden vastgesteld. De commissie doorliep tijdens de visitatie dit programma, zie bijlage 2. De hogeschool verspreidde twee weken voorafgaand aan het visitatiebezoek een aankondiging voor het geplande open spreekuur. Er hebben geen studenten of medewerkers gebruik gemaakt van deze mogelijkheid.

De visitatiecommissie koos en beoordeelde een selectie van de eindassessments (bekwaamheidsdossiers en praktijk- en gespreksbeoordelingen) van twintig studenten die laatste twee jaar zijn afgestudeerd. De resultaten van deze beoordeling waren input voor de gesprekken met de opleiding, zie deelstandaard 16.2 in dit rapport. De commissie voerde de beoordeling in onafhankelijkheid uit; aan het einde van de visitatie stelde zij de opleiding in kennis van haar bevindingen en conclusies. De opleiding in Rotterdam heeft gereageerd op een concept van de rapportage, de reacties zijn meegenomen in dit definitieve rapport.

Beoogde eindkwalificaties

Thomas More Hogeschool hanteert voor de opleiding het landelijke profiel van bekwaamheidseisen voor leraren basisonderwijs dat is opgesteld in samenspraak met het beroepenveld. De hogeschool concretiseerde deze landelijke beroepscompetenties naar inhoud en niveau met behulp van de hbo-standaardkwalificaties en de internationaal erkende Dublin descriptoren. Tevens verwerkte de instelling de landelijke kennisbases en haar eigen identiteit in het beoogde eindniveau van de opleiding. Binnen de vele werkveldcontacten die TMH onderhoudt rond stages, nascholing en kennisontwikkeling luistert ze zeer goed naar de eisen die de praktijk aan het eindniveau van studenten stelt. Aan het actueel houden van het profiel draagt verder bij dat de hogeschool beschikt over twee lectoraten en deel uitmaakt van diverse netwerken in het hoger onderwijs.

Beoogde eindkwalificaties

Standaard 1: De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

Afstemming beroepenveld en kennisbases

TMH baseert het competentieprofiel van haar opleiding tot leraar basisonderwijs op het landelijke profiel van bekwaamheidseisen dat is opgesteld door de Stichting Beroepskwaliteit Leraren en ander onderwijspersoneel (SBL, inmiddels vervangen door de Onderwijscoöperatie). In een meerjarig ontwikkeltraject nodigde de SBL de lerarenberoepsgroep op diverse manieren uit om mee te denken en commentaar te leveren. De stichting betrok ook andere belanghebbenden bij de ontwikkeling, zoals werkgeversorganisaties, schoolleiders, ouderverenigingen, lerarenopleidingen, begeleidingsdiensten en pedagogische centra. In 2006 legde de minister van OCW de bekwaamheidseisen vast in de wet op de beroepen in het onderwijs (wet BIO) en in het besluit bekwaamheidseisen onderwijspersoneel. De Onderwijscoöperatie is op dit moment bezig de bekwaamheidseisen te herijken.

Naast de SBL-competenties, die gelden als de eindkwalificaties van de opleiding, spelen de landelijk vastgestelde kennisbases voor pabo's een rol van betekenis in het beoogde eindniveau. Deze kennisbases beschrijven het minimum aan vakkennis waarover een leerkracht moet beschikken om zelfstandig en professioneel bekwaam in het veld aan het werk te kunnen. De kennisbases zijn de afgelopen jaren mede uitgangspunt geweest voor de ontwikkeling van het curriculum (zie ook standaard 3 van dit rapport, 'Inhoud van het programma') en worden (af)getoetst in het tweede en derde leerjaar van de opleiding.

Thomas More Hogeschool heeft bijgedragen aan de ontwikkeling van de kennisbases door deel te nemen aan het landelijk overleg onderwijscoördinatoren en aan de pretests voor toetsontwikkeling binnen '10 voor de leraar'. Drie docenten uit het team hadden zitting in ontwikkelteams van respectievelijk de kennisbasis Generiek, Drama & Dans en Bewegingsonderwijs en een docente Godsdienst & levensbeschouwing is actief in de schrijf- en implementatieteams van de betreffende kennisbasis. Verder participeerde de hogeschool in het toetsontwikkelingsproject voor de kennisbasis Rekenen/Wiskunde in samenwerking met iPabo, Windesheim en Hogeschool Utrecht en is een docent Rekenen/Wiskunde lid van het redactieteam voor de ontwikkeling van toetsvragen voor '10 voor de leraar'.

Actueel

Voor het up-to-date houden van de eindkwalificaties en de ontwikkeling en uitvoering van het onderwijs werkt Thomas More Hogeschool nauw samen met andere kennisinstellingen voor hoger onderwijs, met levensbeschouwelijke organisaties en met de zeven basisschoolbesturen in Rotterdam en omgeving.

Pabo's

TMH maakt deel uit van het samenwerkingsverband EDUCOM. Binnen dit verband auditeren de pabo's van de Haagse Hogeschool, Hogeschool Leiden, Hogeschool Zeeland en Hogeschool Rotterdam (en Thomas More Hogeschool) onder meer elkaars opleidingen. Sinds mei 2014 is TMH als toevoerder verbonden aan Interactum, het samenwerkingsverband van monosectorale pabo's (Hogeschool de Kempel, de Marnixacademie en de Katholieke Pabo Zwolle). Ter voorbereiding op de verzelfstandiging heeft TMH regelmatig bezoeken gebracht en documenten gedeeld met deze pabo's. Momenteel ver-

kennen de partijen hoe ze verdere samenwerking zullen vormgeven. De vereniging van katholieke pabo's (VKLO) voerde in 2011 een collegiale visitatie bij TMH uit en richtte zich daarbij zowel op het beoogde eindniveau en het onderwijs als op de katholieke identiteit van de opleiding. De belangrijkste uitkomst van deze visitatie was dat de verzelfstandiging van de hogeschool vraagt om een herbezinning op de eigen katholieke waarden.

Levensbeschouwelijk

Het VKO (Centrum voor katholiek onderwijs) en de Faculteit Filosofie, Theologie en Religiewetenschappen van de Radboud Universiteit Nijmegen startten in het najaar van 2013 met professionalisering voor leidinggevendenden, beleidsmedewerkers en schoolbegeleiders. TMH's docenten Godsdienst & levensbeschouwing (Golev) namen, samen met één van de identiteitsbegeleiders van de RVKO, deel aan deze professionalisering en zullen in 2014-2015 gesprekken voeren met focusgroepen van TMH-medewerkers om gezamenlijk de (katholieke) identiteit en waarden van de hogeschool na de verzelfstandiging onder woorden te brengen.

Samen opleiden & educatief kenniscentrum

Met de zeven gelieerde basisschoolbesturen, die als convenantpartners met TMH verenigd zijn in de Stuurgroep Samen Opleiden, verzorgt de opleiding onder meer de stages van de studenten op de basisscholen. Via de mentoren en opleidingscoördinatoren in de scholen en de studenten vindt steeds terugkoppeling plaats over de aansluiting van de competenties en het curriculum op het werkveld en het vakgebied.

Gezien haar missie om actuele kennis en expertise van het basisonderwijs samen te brengen en zo leraren op te leiden voor Rotterdam en omgeving, is Samen Opleiden een speerpunt binnen het beleid van Thomas More Hogeschool. De instelling bouwt aan een educatief kenniscentrum dat de expertise vanuit de opleiding, scholen, lectoraten en externe expertisecentra zal samenbrengen. De ambitie is om vanuit het kenniscentrum met deze partijen gezamenlijk een doorlopend curriculum te ontwikkelen van opleidingsbekwaam via startbekwaam en vakbekwaam naar expert. Het nascholingsaanbod zoals de pabo dit nu ook al aanbiedt in de vorm van coachingstrainingen voor begeleiders van studenten,

seminars, lezingen en workshops, breidt de instelling daarom samen met de convenantpartners uit.

In gesprek met de schoolbesturen stelt TMH gezamenlijke vraagstukken vast waarop professionalisering moet plaatsvinden. Voor de RVKO-expertisegroep Jonge Kind zal de hogeschool bijvoorbeeld samen met werkveldexperts de nieuwe post-hbo-opleiding Jonge Kind verzorgen met daarinbinnen aandacht voor specifiek 'Rotterdamse' kwesties. TMH heeft inmiddels een expertisenetwerk opgebouwd dat ze in kan zetten bij activiteiten van het kenniscentrum, bestaand uit kennisinstituten zoals de Erasmus Universiteit, de TU Delft, het NIVOZ, het Kenniscentrum Cultuureducatie Rotterdam (KCR), het VKO, de Radboud Universiteit en het Rotterdams Kenniscentrum voor Diversiteit.

Lectoraten

Ook de lectoraten die TMH deelt met Hogeschool Leiden brengen via onderzoek, het bijdragen aan onderwijsontwikkeling en het verzorgen van onderwijs actief actuele input vanuit het vakgebied de opleiding binnen, zie standaard 2 van dit rapport.

Concreet

De acht eindtermen die Thomas More Hogeschool voor de opleiding hanteert, zijn een verbijzondering van de zeven SBL-competenties (zie voor beide bijlage 4). De achtste competentie ontstond door het scheiden van de SBL-bekwaamheidseis 'vakinhoudelijk en didactisch' in de afzonderlijke eindtermen 'Inhoudelijk' en 'Didactisch'. In de vertaling van de landelijke competenties naar de eindtermen van TMH zijn onder meer de Rotterdamse context (in de didactische competentie) en de katholieke identiteit (in de competentie over reflectie en ontwikkeling) van de hogeschool te herkennen.

Uitgaande van deze eindtermen formuleerde de instelling verwachtingen per periode en leerdoelen per studiejaar en per afzonderlijke onderwijseenheid. In de modulebeschrijvingen geeft de opleiding voor ieder(e) module, stage, thema en project weer welke SBL-competenties, hbo-standaardkwalificaties en Dublin descriptoren daarin aan de orde zijn. In het bekwaamheidsdossier dat studenten aan het einde van de studie completeren voor hun eindassessment dienen studenten voor elke SBL-competentie een of meerdere bewijzen aan te leveren.

Dublin descriptoren

In aanvulling op de verbinding die de opleiding in de modulebeschrijvingen maakt met de Dublin descriptoren voor het bachelorniveau, nam ze in haar curriculumhandboek een overzicht op waarin de SBL-competenties (eindtermen van de opleiding) zijn gerelateerd aan de hbo-standaarden en de Dublin descriptoren. De visitatiecommissie identificeerde de descriptoren en het bachelorniveau daarmee voldoende binnen de eindkwalificaties en het curriculum van de opleiding.

De commissie kwalificeert deze standaard als **voldoende**. De eindkwalificaties die Thomas More Hogeschool hanteert, zijn landelijk ontwikkeld door en breed afgestemd met de beroepsgroep. De opleiding concretiseerde deze landelijke competenties adequaat naar verwachtingen per periode en leerdoelen per jaar. Tevens verwerkte ze de competenties expliciet in de opzet van de bekwaamheidsdossiers die studenten samenstellen voor hun afstudeerassessment. TMH is op verschillende wijzen betrokken (geweest) bij de ontwikkeling van de landelijke kennisbases. De commissie stelt vast dat de vakkennis omschreven in de kennisbases onderdeel uitmaakt van het beoogde eindniveau van de opleiding. In het curriculumhandboek en de modulebeschrijvingen koppelt de instelling verder de Dublin descriptoren

voor het bachelorniveau aan de eindkwalificaties en aan de onderwijseenheden.

Thomas More Hogeschool zorgt ervoor dat haar kenniskapitaal, eindkwalificaties en onderwijs voldoende actueel blijven. Dit doet de pabo door samen te werken met andere kennisinstututen, door de lectoraten in te zetten bij de ontwikkeling van het onderwijs en door nauwe contacten te onderhouden met het werkveld waarin studenten stagelopen en waarmee de hogeschool gezamenlijk bouwt aan een kenniscentrum voor basisonderwijs.

In de vertaling van de landelijke competenties naar de eigen eindtermen besteedt TMH aandacht aan haar grootstedelijke context en katholieke identiteit. De commissie constateert echter dat de studenten, alumni en het werkveld andere punten – te weten: samenwerking en onderwijsvernieuwing – tekenender vinden voor de opleiding. Indien de hogeschool er waarde aan hecht dat de grootstedelijke en levensbeschouwelijke aspecten een prominentere rol krijgen in het opleidingsprofiel (zoals de stakeholders dat waarnemen), dan beveelt de commissie aan op deze kenmerken nog nader in te zetten. Daarbij kan het traject dat docenten Golev onlangs zijn gestart met focusgroepen van medewerkers bijvoorbeeld behulpzaam zijn.

Programma

De visitatiecommissie vindt dat de eindkwalificaties op een evenwichtige manier vertaald zijn naar de inhoud en opzet van het curriculum. De opleiding kent een sterke praktijkoriëntatie waarin de professionele leergemeenschap van de hogeschool een essentiële rol speelt. Via de stages, gastdocenten, excursies, projecten, verdiepingsactiviteiten en actieve participatie in evenementen brengt de opleiding studenten veelvuldig in contact met de beroepspraktijk. De commissie is gecharmeerd van de organische wijze waarop de opleiding kennis vanuit de lectoraten in het programma verwerkt: de lectoren zijn betrokken bij verschillende programmaonderdelen en dragen bij aan de vernieuwing van het curriculum. De didactische vormgeving van het programma kenmerkt zich door een ruim aanbod aan werkvormen, een nadruk op coöperatief leren en aandacht voor de kernkwaliteiten en eigen visie van studenten. De pabo houdt het programma studeerbaar door intensieve begeleiding en het tijdig ondervangen van struikelblokken in de studievoortgang. Aan instromende studenten stelt de instelling in drie fases eisen. Allereerst bij de aanmelding, vervolgens in een studiekeuzecheck en tot slot aan het einde van het eerste jaar of semester. Dit zorgt in de ogen van de commissie voor een adequate bewaking van het instroomniveau.

Oriëntatie

Standaard 2: De oriëntatie van het programma waarborgt de ontwikkeling van vaardigheden op het gebied van wetenschappelijk onderzoek en/of de beroepspraktijk.

Een student van de Opleiding tot Leraar Basisonderwijs staat tijdens de studie steeds met één been in de praktijk. De pabo onderhoudt nauwe banden met het werkveld en besteedt in het curriculum ruim aandacht aan de beroepspraktijk middels stages, gastdocenten, excursies en projecten in de regio, internationalisering en verdiepende activiteiten in het werkveld. Ook het onderzoek dat de studenten tijdens de opleiding – al dan niet binnen de onderzoeksthema's van de lectoraten – uitvoeren, staat ten dienste van de onderwijspraktijk. Deze aspecten zullen hieronder worden toegelicht.

Stages en praktijknetwerk

De voltijdstudenten lopen in de eerste twee jaar een dag per week stage, gevolgd door een volle week stage aan het einde van iedere periode. In het derde jaar is dit twee dagen per week met een week aan het einde van het semester. In het laatste jaar vindt voor de voltijdstudenten de afrondende Lio²-stage plaats (drie dagen per week, eindigend in 25 aaneengesloten dagen voor de groep). Ook de deeltijdstudenten lopen stage, zij het minder dan de voltijdstudenten. Gedurende de hele studie lopen de deeltijdstudenten een dag per week stage gevolgd door een volle week stage aan het eind van ieder semester. In het laatste semester lopen de deeltijdstudenten 15 dagen stage, verdeeld over het semester. En

in het kader van het eindassessment nog vijf aaneengesloten dagen.

Tijdens de stages verzorgen de studenten onder meer onderwijsleeractiviteiten voor de leerlingen, voeren ze stageopdrachten uit die zijn gekoppeld aan vakken, projecten en thema's van de opleiding en reflecteren ze na alle activiteiten telkens op hun eigen handelen en hun ontwikkeling als leerkracht. Gedurende hun stage worden studenten begeleid door een stagebegeleider vanuit TMH en door een mentor en opleidingscoördinator op de basisschool.

Thomas More Hogeschool heeft sterke, historische banden met het primaire onderwijs in Rotterdam en regio. Veel leraren in het werkveld hebben hun opleiding tot leraar basisonderwijs bij TMH afgerond. Deze alumni treden nu in veel gevallen zelf weer op als mentor van de nieuwe lichten studenten en bezoeken nascholingsbijeenkomsten binnen de pabo. Samen Opleiden houdt voor de hogeschool meer in dan het leren in de praktijk. Ook binnen het instituut verzorgen expert-werkveldcollega's illustratieve doorkijkjes in de vorm van gastcolleges en workshops, bijvoorbeeld in het kader van het project 'Vrijheid geef je door' in pabo 2, over het jonge kind in pabo 3 en bij het thema 'Het Gezonde Kind/Lekker Fit' in pabo 3. Verder treden werkveldcollega's op als medebeoordelaar bij de beoordeling van vaardigheidstoetsen en fungeren de betrokken basisscholen in diverse onderwijseenheden als onderzoekspraktijk voor de studenten.

Uit de gesprekken met het management en het werkveld kwam een sterke gedeelde verantwoorde-

² Leraar in opleiding

lijkheid naar voren voor de studenten en het onderwijs aan de basisschoolleerlingen. Als er bijvoorbeeld signalen zijn dat zaken op een stagebasisschool niet goed gaan, helpt de pabo bij het verbeteren van het onderwijs op de school. De bestuurders van de basisscholen tonen zich op hun beurt zeer betrokken bij de opleiding en spreken hun directeuren aan als de scholen onvoldoende kwaliteit leveren bij de begeleiding van studenten. De pabo en het werkveld zijn continu in diverse samenstellingen met elkaar in gesprek over wat het werkveld terug wil zien in de opleiding en wat TMH kan bijdragen aan nascholing voor het werkveld. De hogeschool nodigt werkveldcollega's uit voor themabijeenkomsten, symposia en masterclasses en vraagt hun mee te denken over de invulling van het curriculum. De werkveldvertegenwoordigers gaven tijdens de visitatie aan dat de pabo zeer geïnteresseerd is in wat er speelt binnen het beroepenveld en actuele ontwikkelingen op een voor hen zichtbare wijze verwerkt in de opleiding.

De hogeschool betreft studenten actief bij evenementen in het kader van de professionele leermeenschap van de instelling. Zo helpen studenten voor creditpoints mee met de organisatie van inspiratielezingen en symposia voor het werkveld, met de organisatie van open dagen voor aankomend studenten en van gemeenschappelijke vieringen. Vierdejaars studenten uit de minor Cultuureducatie coachen tweedejaarsstudenten tijdens het theaterproject van pabo 2. In gesprekken met de commissie noemden studenten 'netwerken' als een van de belangrijkste vaardigheden die ze verwerven in de opleiding aan TMH.

Excursies, projecten en verdieping

Om studenten in aanraking te brengen met de veelzijdige (Rotterdamse) beroepspraktijk en om ontmoetingen te organiseren met mensen die studenten vanuit andere perspectieven kunnen laten kijken, bevat het curriculum onder meer de volgende activiteiten:

- een scholentour in pabo 1 langs scholen met een vernieuwend onderwijsconcept;
- een kloosterbezoek of een programma rond religieuze diversiteit in Rotterdam en dialoogtafels met basisschooldirecteuren in het kader van het project Identiteit pabo 2;

- excursies naar kunsteducatieve instellingen binnen het project Theater van pabo 2, waarbij TMH samenwerkt met onder meer Villa Zebra, gezelschap MAAS, het Rotterdams Philharmonisch Orkest, het RO-theater, Museum Boymans, de Kunsthal, CBK, het Internationaal Filmfestival Rotterdam en het Kenniscentrum Cultuureducatie Rotterdam;
- een RVKO-tour voor pabo 3, waarin studenten een dag lang per bus verschillende Rotterdamse binnenstadsscholen en een moskee bezoeken;
- dialoogtafels met leerlingen van de vmbo-school die is gevestigd naast de pabo.

De opleiding moedigt studenten actief aan om verdiepende activiteiten te ondernemen die de pabo aanbiedt. Studenten kunnen een keuze maken uit de (stage)verdiepingsopdrachten binnen het bestaande curriculum, een profileringsstage lopen of extracurriculair deelnemen aan projecten binnen het netwerk van de hogeschool. Voorbeelden van verdiepingmogelijkheden zijn het participeren in een kenniskring van de lectoraten, het ontwikkelen van lesmaterialen voor meerbegaafde leerlingen in opdracht van Kennisnet, het begeleiden van brainstormsessies voor deelnemers aan de landelijke manifestatie 'Leraren met Lef' en optreden als gespreksleider tijdens 'De dag van de dialoog'.

Een specifieke verdiepingmogelijkheid biedt de samenwerking van TMH met de Erasmus Universiteit Rotterdam (EUR). TMH-studenten participeren in projecten van het Wetenschapsknooppunt van de universiteit. In studiejaar 2014-2015 voeren 21 studenten uit de minor Passend Onderwijs samen met studenten van de EUR op 21 scholen onderwijsarrangementen uit over filosofie, economie, psychologie en geneeskunde. Ook is er een project voor pabo-3-studenten in samenwerking met de 'Honoursgroep Geneeskunde' van het Erasmus MC. Pabo- en EUR-studenten geven daarin een mini-medische collegereeks vorm voor meerbegaafde leerlingen op basisscholen. De pabostudenten bieden de EUR-studenten didactische ondersteuning tijdens de ontwikkeling en uitvoering van de colleges. In totaal zullen in 2014-2015 zestig TMH-studenten participeren binnen deze samenwerking.

Internationalisering

Hoewel internationalisering voor TMH op zich geen speerpunt is, vindt de opleiding het voor het omgaan

met de diversiteit in wereldstad Rotterdam wel van belang dat studenten diversiteit met open vizier tegemoet treden. In aanvulling op de bovengenoemde excursies en thema's besteedt de opleiding daarom aandacht aan internationalisering. In pabo 2 organiseren studenten een 7-daagse reis naar het buitenland. Het voornaamste doel van deze internationaliseringsweek is dat studenten kennismaken met andere onderwijssystemen. Een aantal studenten gaat in deze week mee met Stichting Edukans om ervaring op te doen met onderwijs in een ontwikkelingsland.

De opleiding biedt verder de mogelijkheid om in Pabo 2/3 in het buitenland te studeren of stage te lopen. In Pabo 4 kunnen studenten kiezen uit diverse minoren, waaronder twee internationale: de minor Internationalisering en minor Global Awareness. Binnen de eerste minor volbrengen studenten een internationale studie-/stageperiode van minimaal tien weken. De minor Global Awareness is Engelstalig en staat open voor studenten uit verschillende landen en van verschillende studierichtingen. Het onderzoek binnen deze minor richt zich op een aantal ontwikkelingsprojecten in landen zoals Zambia, Kenia, Brazilië, Bangladesh, Senegal en Honduras. In multidisciplinaire teams werken studenten aan het verhogen van de duurzaamheid van deze projecten. Ook enkele overige minoren van TMH bieden een internationale component aan, in de vorm van studiereizen waarin studenten bijvoorbeeld een leerarrangement ontwerpen voor een lokale school of deelnemen aan educatieve theaterprojecten.

Onderzoekslijn

TMH wil leerkrachten opleiden die in staat zijn hun eigen handelen en onderwijspraktijk te onderzoeken en die de onderzoeksuitkomsten kunnen benutten voor het verbeteren van onderwijs. Deze visie op onderzoek binnen de pabo wordt gedeeld door het werkveld en de lectoraten, bleek uit de gesprekken tijdens de visitatie. De opleiding ontwikkelde een onderzoekslijn waarin studenten in de loop van vier jaar systematisch praktijkgericht onderzoek verrichten in de vorm van onderzoeks- en ontwikkelopdrachten.

In pabo 1 ontwikkelen studenten binnen de onderzoekslijn een concreet product en/of voeren ze een concrete taak uit in opdracht van de pabo of stageschool. Eerstejaars starten bijvoorbeeld met het

schrijven van een literatuurstudie. Daarnaast schrijven de studenten een onderzoeksverslag over hun eigen ontwikkeling in de stage. De docenten geven in dit eerste jaar onderzoeksvaardigheidstrainingen die steun bieden bij de uitvoering. In het tweede leerjaar maken studenten tweemaal een uitgebreide probleemanalyse en leren ze omgaan met verschillende onderzoeksinstrumenten zoals enquêtes en interviews.

Binnen jaar 3 voeren de studenten in groepen een volledige onderzoekscyclus uit. Door het werken met een onderzoeksgroep kunnen ze grotere hoeveelheden data op de stagescholen verzamelen en analyseren en wordt tevens een beroep gedaan op hun projectvaardigheden. Waar mogelijk vormen vragen vanuit lectoraatsonderzoek en/of vragen van scholen het startpunt van onderzoek. De onderzoeksgroepen tonen hun onderzoeksopzetten via posterpresentaties aan het werkveld. De groepen schrijven tevens een gezamenlijke rapportage over hun onderzoek. Door middel van individuele kennistoetsen, individuele inleveropdrachten en reflectieopdrachten krijgen studenten in het derde leerjaar een realistisch beeld van hun eigen niveau op het gebied van onderzoek, zodat zij kunnen inschatten wat ze nog moeten aanvullen om het vereiste afstudeerniveau te bereiken.

Tijdens het eerste semester van pabo 4 kiezen de studenten individueel een minor. Sinds 2012-2013 kunnen studenten kiezen of ze hun keuzeminor afsluiten met ofwel een onderzoek, een ontwerp-opdracht voor een opdrachtgever of een proeve (waarin de student een taak in een authentieke context uitvoert). In het tweede semester van pabo 4 maken de studenten een opdracht 'Onderzoek en Onderwijsontwikkeling' (O&O) voor het bekwaamheidsdossier van het eindassessment. Deze O&O-opdracht is uitgegroeid van ontwikkelopdracht in het teken van de eigen profilering van de student naar een opdracht waarin de studenten onderwijs ontwerpen aan de hand van een praktijkgericht onderzoek tijdens de Lio-stage (vanaf 2014-2015, zie ook standaard 16 van dit rapport).

In de verkorte deeltijdopleiding hebben de studenten reeds een hbo- of wo-opleiding afgerond. De opleiding doet een beroep op hun onderzoeksvaardigheden in verschillende programmaonderdelen, zoals het onderzoek naar gedrag van kinderen en de consequenties daarvan voor pedagogische en didac-

tische keuzes (Thema C). Op deze wijze passen studenten de eerder verworven onderzoekscompetenties aantoonbaar toe in specifieke onderwijssituaties.

Lectoraten

Thomas More Hogeschool en Hogeschool Leiden geven samen vorm aan de lectoraten Passend Onderwijs en Natuur & Ontwikkeling Kind. Bij dit laatste lectoraat is ook de Stichting Veldwerk Nederland betrokken. Drie docenten van TMH participeren in de kenniskringen van de lectoraten en jaarlijks nemen 24 tot 28 studenten van TMH deel aan het lectorenonderzoek. De lectoren denken mee over de invulling van de onderzoekslijn van de opleiding en zijn op verschillende wijzen verbonden aan het onderwijs aan de hogeschool.

Het lectoraat Passend Onderwijs is bijvoorbeeld nauw betrokken bij de opzet van de keuzeminor Passend onderwijs en bij de onderzoeksgroep die in pabo 3 onderzoekt hoe men met kinderen zelf in gesprek kan gaan om te verhelderen wat hun specifieke onderwijsbehoeften zijn. In collegejaar 2013-2014 is de TMH-docent uit de kenniskring van dit lectoraat gestart om binnen de pedagogiekleerlijn systematisch aandacht in te bouwen voor oplossingsgerichte technieken die bijdragen aan het bieden van passend onderwijs. De deeltijdstudenten merkten in het gesprek met de visitatiecommissie op dat lezingen en masterclasses rond passend onderwijs geïntegreerd worden in hun colleges. De lector Passend Onderwijs participeert tevens in de projectactiviteiten in het kader van Versterking Samenwerking Opleiding Werkveld³, onder meer op de thema's Omgaan met verschillen en Opbrengstgericht werken en de masterclasses Oplossingsgericht Werken. De lector is een dag per week aanwezig in Rotterdam om hieraan vorm te geven.

Het lectoraat Natuur & Ontwikkeling Kind is in september 2012 van start gegaan. Het lectoraat draagt bij aan onderwijs en nascholing over 'Het Jonge kind' en aan de begeleiding van een onderzoeksgroep in pabo 3 over het integraal gebruiken van groene schoolpleinen in het onderwijs. De studenten werkten in dit laatste onderzoek mee aan de vraagformulering van de enquête en aan de analyse van de

resultaten. Daarnaast zijn TMH en het lectoraat betrokken bij het RAAK-Pro onderzoeksproject 'De leerkracht van groene schoolpleinen, het gebruik van groene buitenruimte in het onderwijsleerproces', waarin verschillende aan TMH gelieerde basisscholen participeren.

De commissie is van mening dat de oriëntatie van het programma systematisch en in de volle breedte uitsteekt boven de gangbare basiskwaliteit en beoordeelt de standaard 'Oriëntatie van het programma' als **goed**. De professionele leergemeenschap van TMH, die bestaat uit de studenten, docenten, lectoraten, het werkveld/de verbonden basisscholen en andere kennisinstellingen, vormt een van de fundamenten van de opleiding. Zowel de pabo als de andere kennisinstellingen en het werkveld hebben profijt van de samenwerking en hebben zich hieraan gecommitteerd. De leergemeenschap brengt studenten aantoonbaar in contact met actuele ontwikkelingen in het beroepenveld en het vakgebied. Via de stages, gastdocenten, excursies, projecten, verdiepingsactiviteiten en de actieve participatie van studenten in evenementen is de oriëntatie op de beroepspraktijk door het gehele programma van de opleiding verweven.

Met het oprichten van de lectoraten en het invoeren van een doorlopende onderzoekslijn in het nieuwe curriculum is het aandeel onderzoeksonderwijs in de opleiding toegenomen. De commissie stelt met genoeg vast dat dit onderwijs zich, naast uiteraard op het bijbrengen van onderzoekskennis en -vaardigheden, richt op het verbeteren van het eigen handelen van leerkrachten en van de concrete onderwijspraktijk.

Studenten en docenten participeren via de minor Passend Onderwijs, onderzoeksgroepen en projecten actief in het onderzoek van de lectoraten. Doordat de opleiding de lectoren vraagt mee te denken over de invulling van het onderwijs, heeft het onderzoek van de lectoraten een vernieuwende werking op het curriculum. Kennis en methoden rond bijvoorbeeld 'Het Jonge Kind' en het in gesprek gaan met kinderen zag de commissie in verschillende delen van de opleiding terug en ook in het nascholingsaanbod voor het werkveld. De commissie spreekt haar waardering uit voor de organische manier waarop de opleiding de nieuwe inzichten vanuit

³ Sinds najaar 2013 ontvangt TMH subsidie in het kader van het project Versterking Samenwerking Opleiding Werkveld.

de lectoraten verwerkt in het onderwijs aan de studenten en aan professionals in de leergemeenschap.

Inhoud

Standaard 3: De inhoud van het programma biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde eindkwalificaties te bereiken.

De voltijdopleiding is inhoudelijk opgebouwd uit jaarthema's, jaarmotto's en pedagogische uitgangspunten per periode; de verkorte deeltijdopleiding uit semesterthema's, semestermotto's en pedagogische uitgangspunten per periode. Aan ieder (jaar-/semester)thema heeft de opleiding vakken, stages en professionele ontwikkeling gekoppeld. De deeltijdopleiding bevat in principe dezelfde inhoud als de voltijdopleiding, deze wordt echter gecompriëerd en meer op basis van zelfstudie aangeboden. De semesterthema's van de deeltijdopleiding komen dan ook grotendeels overeen met de jaarthema's van de voltijdopleiding. In het gesprek dat de commissie met de deeltijdstudenten had, lichtten ze toe dat ze zich de vakinhoud grotendeels thuis zelfstandig eigen maken en dat de lessen op de pabo zich vooral concentreren op pedagogiek, didactiek en reflectie.

Voor ieder jaar (voltijd) of ieder semester (deeltijd) werkte de opleiding de eindtermen uit tot leerdoelen en tot verwachtingen per periode. Ook voor iedere onderwijseenheid hebben de docenten leerdoelen opgenomen in de modulebeschrijvingen. De docenten in de vakgroepen ontwikkelen op basis van de geformuleerde leerdoelen en verwachtingen gezamenlijk het onderwijs, waarbij er per onderwijseenheid een eindverantwoordelijke moduleleider is aangesteld. Bij het ontwerp en de ontwikkeling betrekken de docenten waar nodig de studenten en het werkveld. De vakgroepvoorzitters zijn verantwoordelijk voor de totale inhoud van het onderwijs in hun vakgebied en komen frequent bijeen om de samenhang van de verschillende opleidingsfases en -routes af te stemmen. De jaarcoördinatoren borgen daarnaast de samenhang van het programma op jaarniveau. Hieronder volgt een beknopte toelichting op de inhoud van het curriculum; de overzichten van het voltijd- en deeltijdprogramma zijn opgenomen in bijlage 5.

Conceptuele opbouw en leerlijnen

Het eerste jaar (voltijd) of het eerste semester (deeltijd) van de opleiding staat in het teken van het the-

ma 'Beroepsvaardigheid en Oriëntatie'. Het programma biedt in deze fase een oriëntatie op beroepsvaardigheden, vakinhouden, didactiek en communicatie. De nadruk ligt op de basisvaardigheden van taal, rekenen, pedagogiek en onderzoek, en op het bieden van een realistisch beeld van het beroep van leerkracht aan de student. Aan het eind van het eerste jaar (voltijd) of eerste semester (deeltijd) maken zowel student als opleiding een afweging of de student geschikt is voor het beroep (opleidingsbekwaam). Studenten moeten om deel te nemen aan het tweede studiejaar zowel de landelijke taaltoets en Wiscat, als minimaal 50 EC en een voldoende voor beide semesterstages hebben behaald. Indien een student onvoldoende resultaten behaald of anderszins niet geschikt blijkt voor het beroep van leraar basisonderwijs, helpt de opleiding bij het maken van een andere studiekeuze.

Het thema van het tweede studiejaar (voltijd) of tweede semester (deeltijd) is 'De Groep & Het Leren.' In deze opleidingsfase staat het leiding geven aan het leer- en groepsproces in de klas centraal. De student krijgt overzicht over de leerlijnen van de verschillende vakgebieden en profileert zich door te kiezen voor drie vakverdiepingen. De voltijdstudenten participeren verder in vier thema-projecten: Theater, Identiteit, Vrijheid en Schoolomgeving. Na het voltooien van deze fase is de student 'regisseur van de groep en het leren' en toegerust om zich verder te specialiseren.

De kern van het derde studiejaar (voltijd) of derde semester (deeltijd) is De Leerling: de nadruk verschuift van de groep naar de individuele leerling. De opleiding reikt achtergrondkennis en mentale modellen aan voor het zien van, en aansluiten bij verschillen in talenten, behoeften en achtergronden van kinderen. De verschillende vakgebieden worden in deze fase geïntegreerd binnen een aantal thema's: Hersenen in actie/Omgaan met verschillen, Diversiteit en Visies & Onderwijsconcepten. Voltijdstudenten kiezen in deze fase van de opleiding voor een specialisatie in het jonge of oudere kind. In het kader van de onderzoekslijn doen studenten onderzoek in teamverband. Na het volbrengen van deze fase zijn de studenten afstudeerbekwaam en kunnen ze het onderwijs passend vormgeven.

In de laatste fase van de studie gaat het om 'Profileering en Ambitie'. In de voltijdopleiding profileert de

student zich verder door de keuze van een minor van 30 EC. In het studiejaar 2014-2015 worden de volgende minoren aangeboden op TMH:

- Bewegingsonderwijs
- Onderwijsinnovatie (Dalton, Jenaplan, Montessori, overig)
- Internationalisering
- Cultuurcoördinatie
- Passend Onderwijs, ontwikkeld in samenwerking met het gelijknamige lectoraat.

TMH gaat uit van de major-minorstructuur zoals deze in Europa breed is ingevoerd. Studenten hebben dan ook de keuze om de minor bij een ander opleidingsinstituut te volgen via Kies Op Maat. In de verkorte deeltijdopleiding kiezen studenten in het vierde semester voor de specialisatie in het jonge of oudere kind. Het laatste semester van de voltijdopleiding staat in het teken van de Lio-stage en het eindassessment. De studenten zijn zich inmiddels bewust van hun eigen visie op onderwijs, de eigen ambities, moraal en zingeving. Aan het einde van de opleiding dienen ze aan te tonen dat ze startbekwaam zijn en beschikken over een persoonlijke profilering.

Het management en de docenten van de opleiding lichtten tijdens de visitatiedagen toe dat de opbouw in de programma-inhoud van basisvaardigheden (pabo 1), via concentratie op de groep (pabo 2), differentiatie (pabo 3) en ambitie (pabo 4) is gebaseerd op jarenlange ervaring dat deze het beste aansluit op de 'natuurlijke' ontwikkeling van docentschap. De opbouw ondersteunt studenten bij het ontwikkelen van inzicht. De studenten bevestigden dat ze naarmate de studie vordert steeds meer de verbanden tussen de verschillende studieonderdelen onderling en tussen de studieonderdelen en de beroepspraktijk ervaren.

Naast de jaarthema's bevat het programma ook enkele doorlopende leerlijnen die zorgen voor samenhang. Dit zijn de onder standaard 2 van dit rapport besproken onderzoekslijn, een professionele ontwikkelingslijn (waarin studenten focus- en voortgangsgesprekken voeren met hun studiebegeleider), een praktijklijn (de stages) en een identiteitslijn met onderwijseenheden rond godsdienst en levensbeschouwing.

Landelijke kennisbases

Binnen de laatste onderwijsvernieuwing van de opleiding was de versterking van de kenniscomponent een belangrijk aandachtspunt. Thomas More Hogeschool anticipeerde hierbij op de destijds nog in ontwikkeling zijnde landelijke kennisbases voor de lerarenopleiding basisonderwijs, waarbij verschillende docenten van TMH betrokken zijn (geweest). De feitelijke implementatie van de kennisbases sinds 2011-2012 kon daardoor plaatsvinden binnen de kaders van het reeds vernieuwde programma. Voorbeelden van aanpassingen met het oog op de kennisbases zijn het invoeren van een wekelijks extra uur aan gecijferdheid vanaf jaar 1 en met naast de kennisbasis ook voldoende aandacht voor mondeling taalgebruik.

In pabo 1 en het eerste semester van pabo 2 volgen studenten onderwijs gerelateerd aan alle kennisbases-vakgebieden, waarbij in ieder geval het kerndeel van de kennisbases aan bod komt. Indien mogelijk wordt de kennis ook toegepast. Zo heeft de opleiding bijvoorbeeld in de projecten van pabo 3 de kennisbasis van rekenen en taal verwerkt. In pabo 1 legt de opleiding studenten tevens de landelijke rekentoets Wiscat, Taaltoets en de Toets Mens en Wereld voor en biedt daarbij ondersteuningsonderwijs aan. De Wiscat en Taaltoets dienen studenten te behalen voor de start van het tweede semester, voor de Toets Mens en Wereld biedt de opleiding in het tweede jaar nog twee kansen aan. Studenten kiezen vervolgens in het tweede semester van pabo 2 uit acht vakken drie vakverdiepingen op het gebied van de zaakvakken, kunstvakken en moderne media. De inhouden van de vakverdiepingen baseert de opleiding op het profieldeel van de kennisbases en toetst ze af met een concreet beroepsproduct en een ontwerpverslag.

De commissie beoordeelt deze standaard als **volgende**. Het programma bevat alle kennis en competenties die de studenten nodig hebben om een startbekwame leerkracht te worden in het basisonderwijs. De landelijke kennisbases zijn adequaat verwerkt in het programma door van alle vakgebieden het kerndeel te behandelen aangevuld met een verdieping op drie door de student gekozen vakgebieden. TMH maakt hiermee expliciet de keuze voor verdieping en profilering van de student, in navolging van het advies van de Commissie Kennisbasis

Pabo en de beleidsreactie van de Staatssecretaris van augustus 2012. De opleiding vertaalde het competentieprofiel naar thema's en verwachtingen per periode en naar leerdoelen per onderwijseenheid.

De leerlijnen en jaar- en periodethema's in het curriculum zorgen voor cohesie in de grote variëteit aan benodigde kennis en vaardigheden binnen de studie. De opleiding baseert de keuze voor de inhoudelijke opbouw van het programma (van basisvaardigheden via de groep en differentiatie naar ambitie) op jarenlange ervaring dat deze het beste past bij de 'natuurlijke' ontwikkeling van het docentschap van de studenten. Studenten herkennen in de loop van hun studie dan ook de samenhang in het curriculum en de onderlinge betekenis van de verschillende onderdelen voor het beroep. De commissie vindt het positief dat de opleiding het eerste jaar breed, oriënterend en met stevige doorstroomcriteria heeft ingericht om de student te laten ontdekken of het beroep van leerkracht hem of haar past, en dat de opleiding de student eventueel helpt een beter passende opleiding te vinden.

Vormgeving

Standaard 4: De vormgeving van het programma zet aan tot studeren en biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde eindkwalificaties te bereiken.

In het curriculumhandboek beschrijft de opleiding hoe ze de didactische vormgeving inzet voor het creëren van een krachtige leeromgeving. Deze leeromgeving is gebaseerd op drie theoretische stromingen, die de opleiding vervolgens uitwerkt naar haar vier opleidingseigen pijlers. Deze drie stromingen zijn:

- a) Het sociaal constructivisme, waarbij het de opleiding gaat om betekenisvol en authentiek leren, om aansluiten bij de voorkennis en het persoonlijk interpretatiekader van studenten en om leren in een 'individuele dynamiek van verwondering en uit balans zijn'. Verder zijn in deze stroming leren in sociale interactie met anderen, de actieve rol die de studenten zelf spelen in hun leren en een opbouw in zelfsturing van belang.
- b) Neurowetenschappelijke inzichten over het leren en de ontwikkeling van de executieve functies van adolescenten. Deze inzichten vertaalde de opleiding naar het aanleren van leervaardigheden als planning, besluitvorming en

aandacht voor studiehouding, geheugentraining en gedrag in de groep.

- c) De positieve psychologie van waaruit de opleiding zich richt op het identificeren en gebruiken van de kernkwaliteiten die de studenten bezitten.

De vier opleidingspijlers rond Theorie & praktijk, Leraar in een wereldstad, Eigenzinnige leraar en De leergemeenschap zijn zowel verbonden aan de bovengenoemde theoretische achtergrond als aan de grote variëteit aan werkvormen die de opleiding inzet.

1. Pendel tussen theorie en praktijk

De combinatie van theorie en praktijk ziet de opleiding om twee redenen als essentieel voor de persoonlijke en professionele ontwikkeling van de student. Ten eerste omdat het betekenisvol leren mogelijk maakt. Betekenisvol leren ontstaat in belangrijke mate doordat studenten ervaren dat hetgeen ze leren toepasbaar en nodig is bij de uitoefening van het beroep van leerkracht. De commissie zag deze vorm van betekenisvol leren duidelijk terug bij de projecten in het tweede jaar. In het theaterproject vertalen studenten bijvoorbeeld eigen ervaringen die ze hebben opgedaan tijdens cultuurexcursies naar een activiteit voor leerlingen.

Ten tweede is de wisselwerking tussen theorie en praktijk van belang in het proces van kennisontwikkeling. Tijdens de stages en in het binnenschoolse curriculum dienen studenten continu, systematisch op hun activiteiten te reflecteren. Daarbij dienen ze zowel impliciete kennis (persoonsgebonden ervarings- en praktijkkennis) en expliciete kennis (theoretische, declaratieve en vakkennis) als hun professioneel zelfbestaan⁴ te betrekken. Door de vele reflecties leren studenten de verschillende soorten kennis aan elkaar te verbinden, waardoor persoonlijke werkconcepten kunnen ontstaan.

De docenten van de opleiding helpen studenten het onderwijs in de praktijk op hun eigen manier vorm te geven door hen verschillende onderwijsmiddelen aan te reiken. De docenten passen daarbij in hun colleges vaak de concepten toe waarvan ze willen dat de studenten die zelf weer bij hun leerlingen

⁴ Dit zelfbestaan definieert de opleiding als 'het geheel van opvattingen en representaties die een leraar in opleiding over zichzelf heeft als leerkracht'.

gebruiken. Zo zetten docenten breinvriendelijk vormgegeven onderwijsmateriaal in, hanteren ze voorbeeld-lesopbouw en laten ze studenten zelf ervaren welke invloed het op hun leerproces heeft om tussentijds voor deelcijfers te studeren. De studenten met wie de commissie sprak, gaven aan dat deze didactische instructiemethode heel goed blijkt.

Werkvormen die aansluiten bij het pendelen tussen theorie en praktijk zijn, naast de stages en de reflectie-opdrachten, onder meer gastcolleges, onderzoekopdrachten in de basisscholen en het presenteren van gemaakte opdrachten of beroepsproducten aan vertegenwoordigers van het werkveld.

2. Leraar in een wereldstad

Om de studenten toe te rusten om les te geven in wereldstad Rotterdam confronteert de opleiding hen met een diversiteit aan perspectieven en praktijken. Gedurende de opleiding trekken de studenten met grote regelmaat de stad in voor excursies en projecten rond technologie, erfgoed, de traditie van burgerschap en het omgaan met verschillende talen en culturen. Deze activiteiten vormen een structureel onderdeel van de oriëntatiefase, de kunstzinnige oriëntatie-vakken, de projecten en de themamodules.

De docenten en begeleiders moedigen studenten in het kader van deze pijler aan om de verbinding aan te gaan met anderen, ook als het spannend is. De stagecriteria van de praktijklijn zijn zodanig dat studenten gedurende de opleiding stagelopen in scholen met 'grote stadsproblematiek'. In de stages verwacht de opleiding van studenten dat ze in volle verantwoordelijkheid handelen. De begeleiders maken momenten van externe attributie bespreekbaar om de leraar in opleiding hiervan bewust te maken. De opleiding helpt studenten bij het tegemoetkomen aan de grote verschillen tussen leerlingen in de klas door concrete methoden voor gedifferentieerde instructie, didactische vormen en kennis over leren en het brein in het derde studiejaar centraal te stellen. Studenten gaven aan dat ze de bezoeken aan, en stage in binnenstadsscholen als zeer waardevol ervaren voor het verbreden van hun blik.

3. Ontwikkeling tot eigenzinnige leraar

TMH stelt zichzelf ten doel professionals op te leiden die weten wat ze willen bereiken met hun onderwijs, zodat ze – aanvullend op alle externe eisen – een mening hebben over wat zij de meest geëigende inhoud vinden, welke onderwijsvorm het beste past en hoe ze relaties kunnen inzetten.

In de gesprekken binnen de professionele ontwikkelingslijn formuleert de student daarom zelf persoonlijke leerdoelen voor de komende periode, passend bij de eigen ontwikkeling. In de Lio-stage wordt studenten steeds de vraag gesteld hoe ze situaties vanuit hun eigen visie benaderen en wat ze daarbij nodig hebben als theoretische verdieping.

De opleiding besteedt in diverse onderwijseenheden (bijvoorbeeld rond Golev), in projecten, themamodules, internationaliseringsleeractiviteiten en excursies expliciet aandacht aan de persoonlijke vorming van studenten. Verder biedt de studie studenten in onder meer de minor, stage en vakverdiepingen keuzemogelijkheden zodat zij zich gebruikmakend van hun talenten en interesses kunnen profileren.

Verantwoording voor gemaakte keuzes in de uitvoering en ontwikkeling van het onderwijs vormt een fundamenteel criterium voor beoordeling in gesprekken, verslagen en het bekwaamheidsdossier.

Passend bij deze pijler is ook dat studenten in overleg aanpassingen mogen maken in hun eigen onderwijs/ toetsing. Zo vertelde een alumna dat ze toestemming kreeg om tijdens de toetsing van haar minor Cultuur, naast op papier, verantwoording af te leggen middels een filmpje waarin zij de opbrengsten van haar onderzoek naar muziekonderwijs muzikaal verantwoordt. Een andere oud-student mocht verslagen op zijn eigen wijze structureren, die afweek van de standaardmethode.

4. Professionals in een leergemeenschap

De opleiding stimuleert studenten om zich als professional in opleiding actief verbinden met medestudenten, met collega's in het werkveld en met andere experts om actieve leernetwerken op te bouwen. Via de didactische vormgeving nodigt de opleiding studenten uit om voortdurend in dialoog te treden met anderen om daar wijzer van te worden, om mee te denken over de verbetering van het onderwijs op de pabo en om in opleidingsscholen te participeren bij onderwijsontwikkelingen en andere schoolbrede activiteiten. De werkveldvertegen-

woordigders gaven aan dat het netwerk daardoor gedurende de studie een natuurlijke setting wordt voor de studenten.

Coöperatief leren is een sleutelwoord in de didactische vormgeving: in veel programmaonderdelen moeten studenten samenwerken, ervaringen uitwisselen en elkaar feedback geven. Het onderwijs bootst daarmee het werken in het team binnen een basisschool na, iets dat de studenten als leerzaam ervaren, bleek uit de gesprekken tijdens de visitatiedagen. In de deeltijdopleiding is het aandeel van groepsopdrachten – vanwege de combinatie die deze studenten moeten maken met een baan, de stage en avondcolleges – beperkter, maar stimuleren de docenten de studenten wel in de lessen steeds het gesprek met elkaar aan te gaan door hen samen collegeonderdelen te laten voorbereiden. Ook maakt feedback van een medestudent in de deeltijdopleiding frequent deel uit van werkstukken. Studenten geven aan dat het samenwerken en gekend worden binnen de leergemeenschap hun motiveerde om aanwezig te zijn en (harder) te studeren.

De commissie vindt dat de vormgeving van het programma systematisch en over de volle breedte uitsteekt boven de gangbare basiskwaliteit en beoordeelt deze standaard als **goed**. De didactische vormgeving biedt studenten de mogelijkheid de beoogde eindkwalificaties te bereiken via een betekenisvolle koppeling van theorie en praktijk, coöperatief leren, het aangaan van de dialoog met anderen en door aandacht te besteden aan de kernkwaliteiten en eigen visie van studenten. De vele verschillende werkvormen passen in de ogen van de commissie goed bij de theoretische stromingen en onderwijspijlers binnen het didactisch concept.

De commissie vond het mooi om te zien dat projecten in pabo 3 leiden tot betekenisvol leren en dat docenten de studenten niet alleen didactische methoden aanreiken, maar ze de studenten deze ook daadwerkelijk laten ervaren. Ook de invloed die studenten kunnen uitoefenen op hun eigen onderwijs en in de leergemeenschap vindt de commissie positief. Dit ondersteunt studenten om zich tot eigenzinnige leraar en professional in de leergemeenschap te ontwikkelen (pijlers 3 en 4). Het samenwerken en gekend worden binnen de leergemeenschap zet studenten aan tot het leveren van meer en betere studieprestaties.

Instroom

Standaard 5: Het programma sluit aan bij de kwalificaties van de instromende studenten.

Thomas More Hogeschool informeert aankomend studenten onder meer over de opleiding via de Studiebeurs Rotterdam, voorlichtingen op VO-scholen en open dagen/avonden. Verder biedt de pabo geïnteresseerden de mogelijkheid om een dag te komen 'proefstuderen' waarbij ze eveneens de optie hebben om een opleidingsschool te bezoeken. De studenten met wie de commissie sprak, gaven aan dat de open avonden en meeloopdagen een goed beeld gaven van de opleiding. Tussen 2007 en 2010 was er tijdelijk sprake van een terugloop van het aantal studenten op de hogeschool, sinds 2011-2012 vertoont de instroom van de (voltijd-)opleiding weer een sterk stijgende lijn. Hierbij heeft meegespeeld dat TMH na de verzelfstandiging de marketing van de opleiding in eigen hand kon nemen, zich 'in Rotterdam beter op de kaart kon zetten'. De hogeschool versterkte de online werving en richtte de open dagen en het proefstuderen in op een manier die past bij de opleiding.

Instroom voltijd

De voltijdopleiding is toegankelijk voor personen met een havo-, vwo-, mbo niveau 4-diploma of een gelijkwaardig getuigschrift, mits ze aan de (nieuwe: vanaf 2015-2016) toelatingseisen voldoen. Een aankomend student voldoet aan de toelatingseisen voor de vakken aardrijkskunde en geschiedenis als deze hierin havo-eindexamen heeft gedaan. Voor natuur en techniek geldt dat aspirant-studenten voldoen aan de eisen wanneer ze havo-eindexamen hebben gedaan in natuurkunde of biologie. Kandidaten die geen havo-eindexamen hebben gedaan in (één van) deze vakken of afkomstig zijn van het mbo, dienen door het maken van een toelatingstoets per vakgebied aan te tonen dat ze over voldoende kennis beschikken. Deze toetsen zijn op het niveau van havo 3/vmbo-t 4. TMH participeert in het project 'Goed voorbereid naar de pabo' dat mbo'ers en havisten studiematerialen en onderwijs biedt ter voorbereiding op de diverse toelatingstoetsen.

Voor aanvang van de opleiding vindt een studiekeuzecheck⁵ plaats. Potentiële studenten maken digitaal

⁵ Deze controle is landelijk ingevoerd in de wet Kwaliteit in verscheidenheid.

de landelijke taaltoets en Wiscat-rekentoets, vullen een vragenlijst in over hun motivatie en verwachtingen en voeren daarover een gesprek met een studiebegeleider van TMH. Bij zeer lage scores op de landelijke toetsen ontraadt de opleiding kandidaten met de studie te starten. Inmiddels is de instelling begonnen met het herinrichten van de studiekeuzecheck met het oog op de toelatingstoetsen Wereldoriëntatie (Aardrijkskunde, Geschiedenis en Natuur en techniek) die vanaf 2015-2016 verplicht zijn.

Zoals weergegeven onder standaard 2 van dit rapport, biedt de opleiding studenten die behoefte hebben aan meer uitdaging verdiepingsoopdrachten binnen het curriculum en mogelijkheden om te participeren in extra-curriculaire projecten. TMH streeft er verder naar om met ingang van het studiejaar 2015-2016 in samenwerking met de Erasmus Universiteit een eigen vwo-traject aan te bieden voor 22 studenten. In dit driejarige traject kunnen studenten ervoor kiezen extra modules te volgen op het gebied van statistiek, Engels en het schrijven van rapportages. Zo kunnen zij zich voorbereiden op de toelatingstoets voor een premaster bij de Erasmus Universiteit, zoals Educational Sciences of Onderwijspsychologie. Via dit traject kunnen studenten in 5 jaar een bachelor pabo en een aansluitende master behalen: 3 jaar pabo (waarna zij direct aan het werk kunnen op een basisschool), 1 jaar premaster en 1 jaar master.

BSA en uitval

Het eerste jaar van de studie heeft als (neven)functie studenten en de opleiding een goed idee te geven of leerkracht in het basisonderwijs het juiste beroep is voor de student. Voor 1 februari dienen de studenten de landelijke taaltoets en Wiscat gehaald te hebben. Aan het einde van het studiejaar moeten studenten verder voldoen aan de eisen van de stages, aan de eisen van de professionele ontwikkeling en minimaal 50 EC behaald hebben (waarbij in de deeltijdvariant de vrijgestelde studielast niet meetelt). De opleiding biedt studenten daarbij waar nodig extra begeleiding en lessen.

Indien een student – ondanks de aanvullende ondersteuning – onvoldoende resultaten behaalt of anderszins niet geschikt blijkt voor het beroep van leraar basisonderwijs volgt een gesprek waarin de student een bindend studieadvies krijgt. Tijdens het

bezoek van de visitatiecommissie gaven de docenten en begeleiders aan hier, niet alleen in het belang van de basisschoolleerlingen maar ook in het belang van de student zelf, stevig op in te zetten. De opleiding helpt de student in zo'n geval bij het maken van een andere studiekeuze.

In het algemeen is de uitval na het eerste jaar van TMH vergelijkbaar met die van andere pabo's. Het afgelopen jaar was deze uitval hoger dan in voorgaande studiejaren. De belangrijkste reden hiervoor is het aanscherpen van de eisen in pabo 1: de overgangsnorm is verhoogd naar 48 EC (50 EC in 2014-2015), de opleiding stelt aanvullende eisen aan de stage en aan de kritische zelfsturende houding van studenten tijdens voortgangsgesprekken en in de afhandeling van werk. Tevens licht de opleiding de studenten beter voor over de voorspellende waarde van de Wiscat-score voor het behalen van de kennisbasistoets Rekenen/Wiskunde in pabo 3.

Instroom deeltijd

Om in aanmerking te komen voor het verkorte deeltijdtraject dienen aspirant-studenten een hbo- of wo-vooropleiding te hebben afgerond. De opleiding verzoekt aspirant-deeltijdstudenten voorafgaand aan het intakegesprek een vragenlijst in te vullen en de digitale taal- en rekentoetsen te maken. De vragenlijst bestaat uit twee delen. Het eerste deel betreft algemene vragen over de kandidaat, zijn of haar vooropleiding en werksituatie. In het tweede deel vraagt de opleiding de kandidaat-deeltijdstudent voor een aantal vrij te stellen onderdelen/vaardigheden (onder andere voor de keuzeminor, professionele communicatie, onderzoeks- en leervaardigheden) weer te geven met welke stukken de kandidaat kan bewijzen dat hij of zij op deze gebieden reeds over voldoende kennis en kunde beschikt.

Op basis van de ingevulde vragenlijst en de uitslag van de toetsen voert de studiebegeleider van TMH het intakegesprek met de aspirant-deeltijdstudent. De kandidaat neemt de bewijsstukken genoemd in de vragenlijst mee naar het gesprek. Het doel van het intakegesprek is tweeledig: enerzijds dient het om de kandidaat te adviseren over de haalbaarheid van de studie, anderzijds komt de opleiding in het gesprek tot een vrijstellingsprofiel van maximaal 120 EC. Uitgangspunt voor het toekennen van de vrijstellingen zijn de Dublin descriptoren, waaraan de

opleiding EC's heeft gekoppeld. Wanneer blijkt dat een kandidaat aan (onderdelen van de) gestelde eisen voor vrijstelling niet voldoet, dan voegt de opleiding extra modules toe aan het persoonlijke deeltijdprogramma om deze deficiënties weg te nemen. Het kan het zijn dat de studie daardoor langer duurt dan twee jaar. Voor de Hij-instroom volgt na de bovenbeschreven procedure een assessment center door de RVKO.

Na afloop van het eerste semester organiseert de opleiding een studentenbespreking. Bij deze bespreking zijn alle vakdocenten, stagebegeleiders en studiebegeleiders aanwezig. Zij komen per deeltijdstudent tot een advies over de haalbaarheid van de studie in totaal of de haalbaarheid van de studie in twee jaar. Dit gebeurt aan de hand van behaalde opleidings- en stageresultaten en studentkenmerken. De studentkenmerken betreffen onder meer het in staat zijn tot snelle transfer en zelfstandig leren, het beschikken over een sterke intrinsieke motivatie en over goed ontwikkelde sociale vaardigheden: weet de student feedback effectief te benutten, heeft deze een proactieve houding en is hij of zij gericht op het oplossen van problemen? Op basis van de conclusies gaat de studiebegeleider het gesprek met de deeltijdstudent aan. Dit gesprek heeft een adviserende status, maar de verslaglegging wordt wel opgenomen in het studentdossier.

De commissie beoordeelt de standaard 'Instroom' als **voldoende**. Naast een diploma op minimaal mbo niveau 4 gelden voor de voltijdopleiding aanvullende eisen wat betreft (voor)kennis in de vakgebieden aardrijkskunde, geschiedenis, natuur en techniek. Mbo'ers en havisten die hierin geen eindexamen hebben gedaan, dienen toelatingstoetsen te behalen voor deze vakgebieden. TMH ondersteunt deze kandidaten door materiaal en lessen aan te bieden via het project 'Goed voorbereid naar de pabo'.

Zowel de vol- als de deeltijdkandidaten nemen na aanmelding deel aan een studiekeuzecheck bestaand uit de landelijke Taaltoets en Wiscat, het invullen van een vragenlijst en een intakegesprek met een studiebegeleider van de opleiding. De vrijstellingsprocedure van de deeltijdopleiding verloopt, naar het oordeel van de commissie, zorgvuldig. Deeltijdstudenten ontvangen vrijstellingen op basis van een eerder behaald hbo- of wo-diploma en door bewijzen te overleggen van kennis en kunde op vrij te

stellen aspecten van het curriculum. Indien een kandidaat niet aan de gestelde eisen voor vrijstelling voldoet, dient hij of zij extra programmaonderdelen te volgen.

Het eerste studiejaar (voltijd) of eerste semester (deeltijd) hanteert de opleiding als tweede selectie-instrument. De commissie waardeert dat de opleiding op dit punt geen concessies doet aan de kwaliteit om de uitval na de eerste fase te beperken. Voordat dit selectiemoment plaatsvindt, komt de opleiding echter zoveel mogelijk tegemoet aan het niveau van de ingestroomde studenten: ze biedt waar nodig extra begeleiding en (bij)les op maat om deficiënties weg te werken. Voor studenten die juist behoefte hebben aan extra uitdaging zijn in het programma verdiepingsmogelijkheden opgenomen en voorziet de opleiding in opties om deel te nemen aan onderwijsprojecten buiten het reguliere programma.

Na een terugval in de studentaantallen in de onzekere overgangperiode van Hogeschool Leiden naar TMH, laat de instroom inmiddels weer een opwaartse lijn zien. Aan deze toename van instromende studenten droeg bij dat de hogeschool na de verzelfstandiging haar online werving versterkte en de open dagen en het proefstuderen inrichtte op een manier die beter aansluit op de opleiding en de regio.

Studeerbaarheid

Standaard 6: Het programma is studeerbaar.

Ter bevordering van de studeerbaarheid heeft Thomas More Hogeschool de studielast evenredig verdeeld over de verschillende jaren van de opleiding. Het stagebureau deelt de studenten in op de stageplaatsen, waardoor de opleiding voor de studenten regelwerk wegneemt. De Lio-stage en de niet-verplichte profileringsstage vormen hierop een uitzondering: op deze stageplaatsen dienen studenten te solliciteren. Tijdens de opleiding worden de studenten intensief begeleid door docenten en studiebegeleiders (zie ook standaard 12 'Studiebegeleiding' van dit rapport), hetgeen de studeerbaarheid van de opleiding ten goede komt.

De studenten met wie de visitatiecommissie sprak, met name de deeltijdstudenten, ervaren het programma als intensief, maar studeerbaar. Het is veel

en de studie vergt goede planningsvaardigheden van de studenten. In de vragenlijst aan de start van de opleiding en in het intakegesprek van de deeltijdvariant gaat de opleiding expliciet in op de zwaarte van de studie en de mogelijke consequenties van het studeren in deeltijd op het dagelijks leven. De deeltijdstudenten gaven aan dat ze deze voorlichting over de studielast als helder en realistisch hebben ervaren. De voltijdopleiding van TMH scoort wat de realistische dosering van de studielast betreft in de Nationale Studenten Enquête van 2014 iets beter dan andere voltijd-pabo's.

Studenten kunnen zaken die de studievoortgang belemmeren melden bij hun studie- of stagebegeleider, klassenvertegenwoordiger, bij de studentenraad of op de evaluatieformulieren aan het einde van elke lesperiode. Een voorbeeld van een recent struikelblok is het optreden van onduidelijkheid in de informatievoorziening door de ontwikkeling van nieuwe informatiesystemen na de verzelfstandiging. De opleiding trof hierbij direct tussenoplossingen (bijvoorbeeld door informatie per e-mail onder studenten te verspreiden) en zette vervolgens in op een structurele verbetermaatregel (de verdere ontwikkeling van de elektronische leeromgeving aan de hand van de opmerkingen). Studenten en docenten vertelden dat de genomen maatregelen de knelpunten in dit geval, maar ook over het algemeen, goed en snel oplossen.

Voor studenten met een functiebeperking heeft de hogeschool beleid dat voorziet in aanvullende voor-

zieningen en begeleiding. Studenten die voor specifieke voorzieningen in aanmerking willen komen, voeren een intakegesprek met de studentendecaan van de hogeschool. Op basis van dit gesprek stelt de decaan samen met de betreffende student een verzoek op om voorzieningen en advies. Afhankelijk van de aard van de voorzieningen dient de student dit document in bij de examencommissie of de directeur.

De commissie beoordeelt deze standaard als **voldoende**. De intensieve begeleiding en de ruime, laagdrempelige mogelijkheden om belemmeringen van de studievoortgang te melden, zorgen voor een adequate bewaking van de studielast. Studenten met een functiebeperking krijgen bovendien op dit aspect extra studieloopbaanbegeleiding. De commissie is van mening dat de opleiding de tijdelijke knelpunten door de verzelfstandiging naar behoren heeft ondervangen.

Omvang en duur

Standaard 7: De opleiding voldoet aan wettelijke eisen met betrekking tot de omvang en de duur van het programma.

De opleiding Leraar Basisonderwijs is een hbo-bacheloropleiding met een nominale doorlooptijd van vier jaar en een omvang van 240 ECTS. De tweejarige deeltijdvariant heeft een omvang van minimaal 120 studiepunten. Daarmee voldoet de opleiding aan de wettelijke vereisten. De commissie is dan ook van mening dat deze standaard **voldoet**.

Personeel

De visitatiecommissie is van mening dat Thomas More Hogeschool een efficiënt personeelsbeleid voert met ruimte voor de ontwikkeling en ambities van medewerkers en voldoende toezicht op de docentenkwaliteit. De instelling heeft een goed en relevant opgeleid docentenkorps dat veelal beschikt over een onderwijskundige opleiding of achtergrond. De docenten tonen zich deel van TMH's professionele leergemeenschap, zijn actief betrokken bij lokale en landelijke onderwijsontwikkeling en zijn lid van de expertisecentra van hun vakgebied. Via scholing en monitoring draagt de leergemeenschap van de pabo gezamenlijk zorg voor de kwaliteit van de begeleidende docenten in de praktijk. De hogeschool beschikt over voldoende personeel om het programma te realiseren.

Personeelsbeleid

Standaard 8: De opleiding beschikt over een doeltreffend personeelsbeleid.

De directeur van TMH is verantwoordelijk voor de uitvoering van het personeelsbeleid van de hogeschool. Tot aan de overdracht was de afdeling HRM van Hogeschool Leiden betrokken bij het uitvoeren en naleven van het personeelsbeleid, sinds de zelfstandiging ondersteunt Dyade (dienstverlener onderwijs) de directie bij het voeren van de personele administratie.

Met het oog op de continuïteit hanteert TMH het functiehandboek zoals ontwikkeld binnen Hogeschool Leiden. Naast voldoende vakkennis en ervaring en/of affiniteit met onderwijs is voor de aanstelling van nieuwe docenten een mastergetuigschrift een voorwaarde. Het inwerkprogramma voor nieuwe personeelsleden evalueerde en actualiseerde TMH in 2013. De commissie heeft geconstateerd dat van elke docent een zogenoemde 'staat van inlichtingen' wordt bijgehouden, waarin werkervaring, opleidingen, cursussen en trainingen, buitenlandervaring, beheersing van de Engelse taal en onderzoekservaring beschreven zijn.

In een gedetailleerd plan van inzet stelt de directeur jaarlijks in overleg met individuele medewerkers taken en de daarbij behorende ureninzet vast. Vakgroepvoorzitters en jaarcoördinatoren leveren voorstellen aan voor de verdeling van het werk over de leden van hun vakgroep of jaarteam. TMH zet docenten, aansluitend op hun expertise en ontwikkeling, breed in op een veelzijdig takenpakket van vakonderwijs, studieloopbaanbegeleiding, stagebegeleiding en organisatietaken. Docenten gaven in het gesprek met de visitatiecommissie aan dat hun persoonlijke ambities worden gehoord en de ruimte krijgen binnen de hogeschool. Bij de samenstelling

van teams of koppels van docenten let de instelling, zowel bij de uitvoering van onderwijs als bij ontwikkeltaken, op verschil in ervaring en aanvullende kwaliteiten. Mede dankzij de brede, maar aansluitende functieverdeling en de gevarieerde teamsamenstelling voelt het personeel zich gezamenlijk verantwoordelijk om het programma voor studenten goed te verzorgen, vertelden het management en de docenten de visitatiecommissie.

Nog onder Hogeschool Leiden is een gesprekscyclus 'Functioneren en beoordelen' ingevoerd. De ambities van de hogeschool worden daarbij – binnen de mogelijkheden – afgestemd op de ambities van de medewerker. Jaarlijks vinden met iedere medewerker drie gesprekken plaats: een doelgesprek (waarin de instelling met elk personeelslid scholingsafspraken maakt), een functioneringsgesprek en een beoordelingsgesprek. De hogeschool legt de uitkomsten van deze gesprekken schriftelijk vast. Naast deze structurele gesprekken vinden er tussentijdse voortgangsgesprekken plaats als de medewerker of directie daar behoefte aan heeft. Deze extra gesprekken dienen twee doelen: er is extra aandacht voor de medewerkers, maar ze bieden de opleiding ook de mogelijkheid problemen tijdig aan te pakken. Periodiek voert de hogeschool tevens een medewerkerstevredenheidsonderzoek uit.

Voor professionalisering en inhoudelijke sturing van het personeel is binnen TMH jaarlijks drie procent van het opleidingsbudget gereserveerd. Daarnaast zet de hogeschool lerarenbeurzen in voor docenten die een masteropleiding willen volgen en heeft ze binnen het plan van inzet vijftien procent tijd gereserveerd voor professionalisering en werkoverleg. De deskundigheidsbevordering vindt naast individueel (bijvoorbeeld via een cursus toetsing voor individuele docenten of door het volgen van een master-

opleiding) vooral gezamenlijk plaats binnen de teams of in de bredere professionele leergemeenschap. Docenten bezoeken en evalueren bijvoorbeeld elkaars colleges of voeren samen lessen uit en reflecteren gezamenlijk op het resultaat. In 2014-2015 starten daartoe de trajecten 'Versterken leren & beoordelen van praktijk' en 'Slimmere werkprocessen.' Verder vindt er toetsintervisie plaats op subthema's en bezoekt ook de directie docenten in ieder geval een keer per jaar bij hun lessen. Dit kan zijn bij colleges of vakateliers, maar ook bij stagebezoeken of bij individuele begeleidings- en beoordelingsgesprekken met studenten.

TMH organiseert ieder jaar een teamtweedaagse voor alle medewerkers en voor het docententeam zijn er daarnaast per jaar vier studieochtenden in het kader van Samen Leren. De docenten en medewerkers nemen deel aan peerreviews en onderlinge visitaties van andere pabo's (van Interactum en Educum) en wonen inspiratielezingen en masterclasses van externe experts bij. De hogeschool plant docenten vrij om in koppels conferenties te bezoeken. De instelling participeert tot slot in ETEN (European Teacher Education Network) en neemt in het kader van de superdiverse Rotterdamse context met haar docenten deel aan de bijeenkomsten en professionaliseringsdagen van het traject 'Pedagogische Tact'.

De commissie beoordeelt deze standaard als **volgende**. Thomas More Hogeschool voert een doeltreffend personeelsbeleid met voldoende aandacht voor de (start)kwalificaties, inzet en beoordeling van het personeel. Ter verhoging van de vakinhoudelijke, vakdidactische en onderwijskundige kwaliteit van docenten vindt er los en in projectvorm veel interview plaats, is er scholing over toetsing en wonen docenten masterclasses, lezingen en conferenties bij. Het brede takenpakket van de docenten stemt de hogeschool af op hun individuele expertise en interesse. Verder zorgt de instelling voor een teamstelling waarin ervaring en kwaliteiten elkaar aanvullen. Deze twee aspecten van het personeelsbeleid stimuleren de betrokkenheid en het ervaren van eigenaarschap bij het onderwijzend personeel. De commissie constateert met instemming dat dit leidt tot een gezamenlijk gevoelde verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van het onderwijs aan de studenten.

Kwaliteit personeel

Standaard 9: Het personeel is gekwalificeerd voor de inhoudelijke, onderwijskundige en organisatorische realisatie van het programma.

Het opleidingsmanagement, de serviceorganisatie en de docententeams zijn zodanig samengesteld dat alle benodigde kwalificaties voor het ontwikkelen, coördineren en uitvoeren van het onderwijs aanwezig zijn. Uit de cv's van de docenten en het management komt naar voren dat dit personeel relatief hoogopgeleid is in de relevante vakgebieden en dat docenten daarnaast veelal beschikken over een didactische opleiding en/of ruime ervaring in het primair, voortgezet of hoger onderwijs. Deze twee laatste punten rond onderwijskundige opleiding en ervaring gelden in het bijzonder voor de vakdidactici van de opleiding.

De meerderheid van de docenten is aangesloten bij expertisecentra van hun vakgebied. Van de huidige docenten heeft 74 procent een masteropleiding afgerond en is één docent gepromoveerd. Op dit moment rondt verder één TMH-docent een masteropleiding af, zijn twee docenten bezig hun master te behalen, promoveert een docent in januari 2015 en oriënteert een andere docent zich op een promotietraject rond het lectoraatsonderzoek. Ruim de helft van de docenten (55 procent) heeft zelf ervaring in het primair onderwijs.

Mede vanwege het gedifferentieerde takenbeleid van de hogeschool is het onderwijzend personeel actief betrokken bij onderwijsvernieuwing. Zo participeert 85 procent van de docenten in de ontwikkeling van het programma, treden acht docenten op als expert in nascholingsactiviteiten voor het werkveld (contractactiviteiten) en zijn drie docenten actief in de kenniskringen van de lectoraten. Een vierde docent rondde in 2013 haar onderzoek aansluitend op het lectoraat Passend Onderwijs af. Op landelijk niveau namen verschillende TMH-docenten de afgelopen jaren deel aan de ontwikkelteams van de kennisbases voor de pabo (de kennisbases Generiek, Rekenen/Wiskunde Drama & Dans, Bewegingsonderwijs en Godsdienst & Levensbeschouwing).

De studenten zijn tevreden over hun docenten. Ze krijgen van hen het cijfer 3.7 op de vijfpuntsschaal van de Nationale Studenten Enquête. De studenten prijzen het grote enthousiasme waarmee de docenten hun vakgebied doceren en hun capaciteit om

telkens de balans te vinden tussen enerzijds de professionaliteit van het docentschap en anderzijds de huiselijkheid en verbondenheid binnen de kleinschalige TMH-leergemeenschap. Veel docenten zijn volgens de studenten inspirerend in hun visie over wat onderwijs zou kunnen zijn, andere docenten bieden juist weer meerwaarde door hun praktijkervaring en de brug die ze daarmee slaan naar de theorie. De studenten lieten zich verder positief uit over het pedagogische en didactische onderricht dat ze van de docenten ontvangen, zowel over de onderwijs-eenheden die hier specifiek op gericht zijn, als over de didactische 'lessen' die geïntegreerd zijn in andere onderdelen van de opleiding.

Op de diverse basisscholen waar de studenten tijdens hun opleiding stagelopen, worden ze – naast door hun TMH-stagebegeleider – begeleid door een mentor en opleidingscoördinator binnen de school. De docenten in het werkveld ontvangen voordat ze een student mogen begeleiden scholing en training van TMH in begeleidingsvaardigheden. De mentor-cursus omvat vier middagen met onder meer rollenspellen en wordt jaarlijks gevolgd door ongeveer 150 docenten uit de praktijk. De werkveldvertegenwoordigers zijn tevreden over deze training, bleek uit gesprek dat de commissie met hen had. De aanwezige bestuurders benadrukten hun toewijding aan de begeleiding van studenten en gaven aan daar in het personeelsbeleid binnen 'hun' basisscholen ook naar te handelen. In de stage-evaluaties onder studenten vraagt de opleiding hun expliciet naar de begeleiding door de mentor en opleidingscoördinator in de school.

De commissie is van mening dat de kwaliteit van het personeel systematisch en over de volle breedte uitsteekt boven de gangbare basiskwaliteit en beoordeelt deze standaard als **goed**. Het personeel van de hogeschool is hoog- en relevant opgeleid en heeft – in het geval van de docenten – veelal een didactische opleiding of achtergrond. Docenten zijn actief betrokken bij lokale en landelijke onderwijsontwikkeling, bij onderzoek van de lectoraten en zijn lid van de expertisecentra van hun vakgebied. Ze tonen zich deel van TMH's professionele leergemeenschap in hun contacten met studenten en met begeleiders en experts uit het werkveld. De studenten prezen het pedagogische en didactische onderwijs dat ze van de pabo-docenten ontvangen (vakdidactici en overig).

De begeleidende docenten op de basisscholen worden door TMH getraind in de ondersteuning van studenten. De hogeschool is daarnaast continu met de scholen in dialoog over het onderwijs en monitort de kwaliteit van de praktijkbegeleiding expliciet in de stage-evaluaties onder studenten. De besturen van de scholen vinden het onderwijs aan de studenten belangrijk en handelen daarnaar in hun personeelsbeleid voor de studentbegeleiders in de basisscholen. Naar het oordeel van de commissie garandeert de leergemeenschap van TMH door de bovenstaande punten in voldoende mate de kwaliteit van de begeleidende docenten in de praktijk.

Omvang personeel

Standaard 10: De omvang van het personeel is toereikend voor de realisatie van het programma.

Bij Thomas More Hogeschool werken per augustus 2014 in totaal 56 medewerkers, naast het management zijn dit 38 docenten (27.0 fte) en 17 medewerkers serviceorganisatie (13 fte). Verder zijn er 10 stagebegeleiders gedetacheerd vanuit de aangesloten schoolbesturen (totaal 1.56 fte). Tussen 2007 en 2010 was er sprake van een sterke terugloop van het aantal studenten op de hogeschool, waarna ook het aantal docenten werd teruggebracht. Sinds 2011-2012 vertoont de instroom van de voltijd-opleiding weer een sterk stijgende lijn. Momenteel is de docent-studentratio 1:21, inclusief gedetacheerde stagebegeleiders.

Het beleid van TMH is erop gericht om de huidige docentformatie mee te laten groeien met de groei van de studentaantallen. Indien voor een vakgebied maar één expert in het team vertegenwoordigd is, verzekert de hogeschool docenten van 'een benchmark' voor de toetsing van hun programma's door op urenbasis extra docenten in te zetten en door het leggen van contacten met vakgenoten op andere hogescholen. De huidige ontwikkeling van studentaantallen maakt het mogelijk om weer nieuwe docenten aan te trekken op de betreffende gebieden. Daarbij kan de hogeschool putten uit haar ruime netwerk.

De commissie beoordeelt deze standaard als **voldoende**. De omvang van het personeel volstaat voor de realisatie van het programma. Indien nodig huurt de hogeschool op tijdelijke basis extra docenten in voor benchmarking bij ontwikkeltaken. De huidige student-docentratio ligt rond het landelijk gemiddelde.⁶

⁶ 1:23, HBO-raad, 2011.

Voorzieningen

De visitatiecommissie stelt vast dat de kwaliteit van TMH's huisvesting de afgelopen periode sterk verbeterd is. Het gebouw en de daarin aanwezige materiële faciliteiten zijn grotendeels op orde en toereikend om het onderwijs te realiseren. De studiebegeleiding op Thomas More Hogeschool is persoonlijk en intensief dankzij de korte lijnen binnen de pabo, de integratie van de studieloopbaanbegeleiding in het programma en de betrokkenheid van docenten, die in de ondersteuning van studenten meerdere rollen vervullen. De begeleiding sluit hierdoor zeer goed aan op de behoefte van de studenten, iets wat zij in hoge mate waarderen. De informatieverstrekking, die verloopt via diverse online omgevingen, per e-mail en via de begeleiders, is adequaat.

Materiële voorzieningen

Standaard 11: De huisvesting en de materiële voorzieningen zijn toereikend voor de realisatie van het programma.

Thomas More Hogeschool is gevestigd in een voormalig schoolgebouw aan de Stationsingel, op loopafstand van station Rotterdam Centraal. Alle lesruimten in het gebouw zijn sinds 2011 uitgerust met digitale borden. Een deel van de lokalen is daarnaast ingericht met speciale voorzieningen voor bijvoorbeeld natuuronderwijs, tekenen, handvaardigheid en schrijven. De hogeschool beschikt over een aula die de opleiding gebruikt voor colleges aan grotere groepen, voor vieringen en ontvangsten, maar ook voor muziek en drama. De docenten hebben eigen werkplekken op kamers van twee tot vier personen. In het gebouw zijn verder vooralsnog voldoende voorzieningen aanwezig voor digitale toetsing: er is een toetsruimte met computers en een laptopkar.

De pabo heeft een onderwijswerkplaats (OWP) die voorzien is van ingerichte pc-werkplekken en materialen op hbo- en basisschoolniveau. Studenten kunnen er boeken lenen en elektronische informatiebronnen, tijdschriften en naslagwerken raadplegen. Op bescheiden schaal zijn voor studenten leenlaptops beschikbaar.

Enkele jaren geleden, nog voordat er sprake was van verzelfstandiging, had Hogeschool Leiden concrete plannen om de opleiding te verplaatsen naar een nieuwbouwlocatie. Grootscheeps onderhoud aan het gebouw aan de Stationssingel werd in afwachting daarvan reeds in 2008 op een laag pitje gezet. Ook gedurende de onderhandelingen over de overdracht, waarbij niet zeker was of TMH een doorstart zou maken, zijn slechts minimale investeringen gedaan in het gebouw en de materiële voorzieningen.

De commissie constateert mede op basis van een eerder bezoek⁷, de documentatie en gevoerde gesprekken dat er het afgelopen jaar uiterst effectief is geïnvesteerd in de huisvesting van de hogeschool. Twee gangen zijn heringericht met studentwerkplekken en kleinere overleg-/studieruimtes en deze worden sindsdien door studenten volop voor deze functies gebruikt. Ook de lesruimtes en sanitaire voorzieningen zijn opgeknapt. De (oud-)studenten zijn erg te spreken over de verbeteringen in het gebouw.

De komende periode bouwt de hogeschool verder aan een ontmoetingscentrum voor de deelnemers aan de professionele leergemeenschap van Thomas More Hogeschool. Om de toename van het aantal studenten op te vangen, nam de opleiding met ingang van collegejaar 2014-2015 een beperkte dependance op het Weena in gebruik, op loopafstand van de Stationssingel en het Centraal Station. Deze dependance zal de hogeschool gedurende de geplande 'hernieuwbouw'/uitbreiding tevens benutten voor de huisvesting van activiteiten uit de delen van het pand die verbouwd worden. Bij de roostering houdt de organisatie rekening met de (korte) reistijd: studenten hebben ofwel voor, ofwel na de pauze les op de andere locatie. Naar verwachting is de dependance na de hernieuwbouw niet meer nodig.

De commissie beoordeelt deze standaard als **volgende**. De huisvesting en materiële voorzieningen van de opleiding zijn toereikend voor het realiseren van het curriculum. De enigszins 'schoolse' sfeer van het gebouw past goed bij de identiteit van de hogeschool als kleinschalige pabo. De commissie constateert voorts dat TMH in een korte periode een forse verbetering heeft bewerkstelligd in de kwaliteit van de huisvesting.

⁷ De voorbespreking van AeQui op TMH.

Studiebegeleiding

Standaard 12: De studiebegeleiding en de informatievoorziening aan studenten bevorderen de studievoortgang en sluiten aan bij de behoefte van studenten.

In de studiebegeleiding is de studieloopbaanbegeleider (slb'er) voor studenten het eerste aanspreekpunt. Deze vervult een spilfunctie in de professionele ontwikkelingslijn binnen het programma. Voor deze leerlijn voeren de studenten aan het begin en eind van elk semester focus- en voortgangsgesprekken met hun slb'er, of meer waar nodig. Studieresultaten en studievoortgang zijn daarbij systematisch onderwerp van gesprek, waardoor de begeleider ook direct de studievoortgang van de individuele student monitort.

Naast hun rol in de professionele ontwikkelingslijn zijn de studieloopbaanbegeleiders in de eerste twee leerjaren ook betrokken bij andere onderwijsseenheden. Zo zijn de slb'ers in pabo 1 actief in de oriëntatiefase, inclusief het introductiekamp, en verzorgt een slb'er beroepsvaardigheidstrainingen. In pabo 2 zijn de slb'ers betrokken bij de vier themaprojecten Theater, Identiteit, Vrijheid geef je door en Schoolomgeving. Binnen het derde opleidingsjaar en in de deeltijdopleiding is studieloopbaanbegeleiding geïntegreerd in de thema's van pedagogiek. Aan het einde van de studie nemen de minor- en afstudeerbegeleider de begeleiding van de studenten over.

Behalve de slb'er en de minor- en afstudeerbegeleiders is de studentendecaan gedurende de hele opleiding beschikbaar voor informatie en advies. De stagebegeleiding wordt verzorgd door opleidingsdocenten van TMH die de studenten bezoeken op de opleidingsscholen. De stagebegeleiders bezoeken iedere student minimaal twee keer per semester.

De organisatie van Thomas More Hogeschool is overzichtelijk en de lijnen zijn kort, vertelden de studenten en docenten de commissie. Iedere opleidingsdocent dient in staat te zijn de rol te vervullen van studieloopbaanbegeleider en vrijwel alle docenten doen dat ook. Dat studenten binnen TMH gekend worden, door zowel hun medestudenten als door de docenten en begeleiders, noemden de studenten als kracht van de hogeschool. In de Nationale Studenten Enquête van 2014 scoort de instelling voor het thema studiebegeleiding boven het gemid-

delde van Nederlandse voltijd-pabo's, waarbij de deelaspecten betrokkenheid van docenten en de begeleiding die deze bieden twee duidelijke plussen zijn. Ook de deeltijdstudenten hebben het – in hun ogen zeer positieve – gevoel niet anoniem rond te lopen op de pabo en er altijd terecht te kunnen bij docenten en begeleiders, zo vertelden zij in het visitatiegesprek.

Informatievoorziening

TMH ontwikkelde na de verzelfstandiging een nieuwe elektronische leeromgeving (elo) die beter aansluit op de kleinschaligheid van de instelling: Liferay. Deze elo is sinds januari 2014 operationeel, maar de inrichting en verdere ontwikkeling zijn nog in volle gang. Op de elo en website staan het Onderwijs- en examenreglement (OER), de inschrijffregeling en het studentenstatuut, evenals de modulebeschrijvingen, de jaarkalender en onderwijsmaterialen zoals vakateliërkaarten, stagekaarten, toetscriteria kaarten en literatuur. Elke student krijgt verder jaarlijks een pabogids uitgereikt met informatie over het programma, de toetsing en de stage binnen dat leerjaar.

Voor de informatievoorziening zet de instelling verder een roosterapp, het nieuwe studenteninformatiesysteem Alluris en het programma voor stageplaatsing OnStage in. Via de app worden studenten geïnformeerd over roosters en roosterwijzigingen. Met het stagesysteem OnStage hebben studenten zelf toegang tot informatie over stagescholen, schoolprofielen, het stageaanbod en op termijn ook tot hun eigen studentdossier. Via Alluris kunnen studenten hun toetsresultaten inzien.

Studenten gaven in het gesprek met de commissie aan dat door de gelijktijdige overgang naar drie nieuwe systemen (zowel de elo, het stageprogramma als het studenteninformatiesysteem zijn gewijzigd na de verzelfstandiging) informatie over bijvoorbeeld toetscriteria niet altijd direct vindbaar of verkrijgbaar is. Het management en de docenten ondervangen dit volgens de studenten voldoende door tijdig te antwoorden op vragen die de studenten hierover tijdens de colleges of per e-mail stellen. Naar verwachting is de portal in 2014-2015 compleet ingericht en hebben studenten na één keer inloggen toegang tot alle applicaties.

De commissie is van oordeel dat de studiebegeleiding systematisch en over de volle breedte uitsteekt

boven de gangbare basiskwaliteit en beoordeelt deze standaard als **goed**. De begeleiding van studenten is intensief en persoonlijk door de korte lijnen binnen de opleiding, door de integratie van de studieloopbaanbegeleiding in de professionele ontwikkelingslijn en in andere onderwijseenheden en door de betrokkenheid van docenten bij de studenten, zowel als onderwijzer als in de hoedanigheid van (stage)begeleider. Studenten waarderen de begelei-

ding zeer en voelen zich binnen de pabo gehoord en gekend.

De commissie waardeert de wijze waarop de opleiding studenten gedurende de overgangperiode na de verzelfstandiging over het algemeen goed heeft voorzien van relevante informatie. Ze vindt verder het voornemen van TMH, om alle digitale voorzieningen te bundelen in één gemeenschappelijke portal, positief.

Kwaliteitszorg

De visitatiecommissie is van mening dat Thomas More Hogeschool beschikt over een doeltreffende kwaliteitszorgcyclus van periodieke digitale enquêtes, diverse bijeenkomsten en audits gericht op het verbeteren van de organisatie en het onderwijs. De instelling luistert via deze instrumenten goed naar suggesties en aanmerkingen en verwerkt deze feedback op grondige wijze tot verbetermaatregelen. Het managementteam controleert op de uitvoering van de maatregelen en het behalen van de doelstellingen. TMH betreft alle stakeholders (de studenten, docenten, alumni, examencommissie en het beroepenveld) structureel bij zowel de evaluatie als bij het formuleren van verbeteracties en koppelt de ondernomen maatregelen terug aan de belanghebbenden.

Evaluatie

Standaard 13: De opleiding wordt periodiek geëvalueerd, mede aan de hand van toetsbare streefdoelen.

Het college van bestuur en het managementteam (MT) van Thomas More Hogeschool stelden na de ontvlechting van Hogeschool Leiden een strategisch plan op voor 2014-2018 dat richting geeft aan de ambities van de opleiding. Ook formuleren zij voorafgaand aan ieder collegejaar de jaarplannen voor de hogeschool. Binnen het MT is een manager kwaliteitszorg aangesteld, die verantwoordelijk is voor de systematische evaluatie van de opleidingskwaliteit. Jaarlijks stelt deze manager in samenspraak met de jaarcoördinatoren een evaluatiekalender op. Dit document geeft weer wie, wat, op welke wijze doet om de kwaliteit van het onderwijs en de organisatie zo goed mogelijk te monitoren.

Bij het voorstel voor de evaluatiekalender houdt de manager kwaliteitszorg rekening met de spreiding van de te evalueren onderwijsdelen per fase en per periode. Criteria hierbij zijn dat ingrijpend veranderde onderwijsonderdelen of modules van nieuwe docenten in de eerstvolgende evaluatiecyclus worden opgenomen, dat de opleiding elk onderwijsonderdeel ten minste een keer per vier jaar evalueert en dat studenten maximaal twee onderwijsbeoordelingen per periode ontvangen.

TMH zet binnen haar systeem van kwaliteitszorg zowel kwantitatieve als kwalitatieve middelen in. Kwantitatieve instrumenten zijn de externe Instroommonitor, Nationale Studenten Enquête en Hbo-monitor (alle drie jaarlijks afgenomen onder studenten respectievelijk alumni), de interne stage- en onderwijsbeoordelingen onder studenten (één- tot viermaal per jaar) en de medewerkers- en werkveldtevredeheidsonderzoeken (beide jaarlijks). De commissie heeft de inhoud en recente uitkomsten

van deze enquêtes ingezien. Ze stelt vast dat daarin alle aspecten van de opleidingskwaliteit adequaat aan de orde komen.

Kwalitatieve feedback over het onderwijs en de organisatie ontvangt de opleiding via de studentenraad die vijf keer per jaar bijeenkomt, via periodeoverleggen met studenten, via de gesprekscyclus met de medewerkers en via MR-vergaderingen. Verder zijn er nog de stagebegeleidersevaluaties (jaarlijks), examen- en toetscommissiebijeenkomsten, het bovenscholse opleidingscoördinatorenoverleg, bijeenkomsten rond Samen Opleiden en de collegiale audits door Educom (eenmaal per vier jaar) en VKLO (jaarlijks).

Bij de evaluatie van de interne kwaliteit hanteert de hogeschool toetsbare streefdoelen. Zo geldt bij de onderwijsbeoordelingen onder studenten het uitgangspunt dat 75 procent van de studenten tevreden is over het onderwijs, met een minimumnorm van 60 procent. Bij de vijfpunts-Likertschaal die de opleiding hanteert in de enquêtes ligt de 60 - 75 procentnorm tussen 3.0 en 3.75.

De docenten, studenten en het management vertellen de visitatiecommissie dat men binnen TMH, naast via de evaluatiekalender en in officiële overlegmomenten, veel informeel evalueert en spreekt over verbeteracties en afspraken.

De commissie beoordeelt deze standaard als **volgende**. Voor het evalueren van de kwaliteit van de beoogde en gerealiseerde eindkwalificaties, het personeel, de voorzieningen en de toetsing zet de opleiding een ruime hoeveelheid kwantitatieve en kwalitatieve middelen in, uitgaande van toetsbare streefcijfers. De manager kwaliteitszorg zorgt voor een adequate frequentie en spreiding van de feed-

backmomenten. TMH is een hogeschool van relatief beperkte omvang. Deze kleinschaligheid benut het managementteam goed door korte communicatielijnen te onderhouden met de studenten en docenten. De commissie constateert dat dit een positieve bijdrage levert aan het monitoren van de opleidingskwaliteit.

De directie van de hogeschool verzamelt verder managementinformatie over de rendementen en de docent-studentratio. Deze gegevens zijn opgenomen in bijlage 3 van dit rapport.

Verbetermaatregelen

Standaard 14: De uitkomsten van deze evaluatie vormen de basis voor aantoonbare verbetermaatregelen die bijdragen aan realisatie van de streefdoelen.

Het kwaliteitszorgsysteem van Thomas More Hogeschool werkt via een PDCA-cyclus. Nadat een evaluatie is gesloten, stelt de medewerker kwaliteit in overleg met de manager kwaliteitszorg een rapportage op en stuurt deze naar het opleidingsmanagement. De manager kwaliteitszorg bespreekt de rapportages met de vakgroepen/docenten, jaarcoördinatoren en de studentenraad. Binnen deze overleggen vormen de evaluatieresultaten input voor de inhoudelijke en organisatorische verbetering van het onderwijs.

De manager kwaliteitszorg koppelt de geformuleerde verbetermaatregelen terug aan het MT dat deze vaststelt. De directeur controleert vervolgens op de uitvoering van de verbetermaatregelen, spreekt docenten eventueel aan op de uitvoering van afspraken en maakt de evaluatie-uitkomsten tevens onderdeel van de HRM-gesprekscyclus met de individuele docenten. Zoals weergegeven onder standaard 13, worden nieuwe of veranderde opleidingsonderdelen opgenomen in de eerstvolgende evaluatieronde om zo het effect van de wijzigingen te controleren.

Zowel in de geleverde documentatie als in de gesprekken die de commissie voerde, kwam naar voren dat de opleiding en haar medewerkers zich continu aan het verbeteren zijn. De docenten lichtten toe dat ze graag voor lief nemen dat hun ontwikkeltaken de werkdruk soms verhogen. Op de verbeterpunten die de studenten desgevraagd noemden, volgde van hen steevast de toevoeging dat het opleidingsmanagement, de examencommissie of de docenten al van de betreffende knelpunten op de hoogte zijn, ze

daar reeds een goede tussenoplossing voor bieden en al gestart zijn met het doorvoeren van structurele verbetermaatregelen. De commissie constateerde ontwikkelingen op het gebied van de instroomprocedure, onderwijsinhoud en kennisbases, leerlijnen, stagebegeleiding, faciliteiten, evaluatie, toetsing, informatievoorziening en in de samenwerking met kennisinstellingen en het werkveld.

De opleiding pakt verbeterpunten grondig aan, ter illustratie daarvan onderstaand een samenvatting van de verbetermaatregelen die de opleiding de afgelopen jaren nam rond het eindassessment (praktijkobservatie, bekwaamheidsdossier en eindgesprek). In 2010-2011 voerde de opleiding bij het eindgesprek de vierogensystematiek in om de betrouwbaarheid van de beoordeling te verhogen. Het eindgesprek wordt sindsdien gevoerd door een assessor van de opleiding en een medebeoordelaar. Het volgende studiejaar (2011-2012) scherpte de opleiding de beoordelingsformulieren en procedure van het eindassessment aan. In de beoordelingsformulieren verwerkte ze cesuurcriteria, de assessmentprocedure werd beter beschreven en zowel assessoren als medebeoordelaars werden geschoold om de procedure toe te passen.

In 2012-2013 studeerde het eerste cohort studenten af dat vanaf pabo 1 geschoold was in het doen van onderzoek (de onderzoekslijn gevolgd had) en in pabo 3 een omvattend onderzoek deed. Dat jaar werd als pilot de onderwijs & ontwikkel-opdracht (O&O-opdracht) aan het bekwaamheidsdossier toegevoegd. In deze opdracht moeten de studenten in pabo 4 nogmaals aantonen dat ze competent zijn op het gebied van onderzoek en tevens de toegevoegde waarde van hun specifieke profilering tonen aan de Lio-school. Uit de evaluatie van deze O&O-opdracht bleek dat men wel tevreden was over de inrichting van de opdracht, maar dat studenten de opdracht te divers uitvoerden. De Lio-school bepaalde veelal de opdracht en het (onderzoeks)niveau voldeed nog niet volledig aan de verwachtingen.

Voor het studiejaar 2013-2014 beschreef de opleiding de O&O-opdracht daarom gedetailleerder, waarbij de criteria aansloten op de beoordeling van het onderzoek in pabo 3. De afstudeerbegeleiders bekijken sinds dat jaar de eerste opzet van de student en geven hier een 'go' op. Iedere student presenteert zijn resultaat tijdens een van de terugkom-

dagen. De begeleider daagt mede-studenten uit de afstudeergroep uit om kritische vragen te stellen over de geleverde producten. Het eindproduct wordt individueel beoordeeld door de begeleider en nu ook door een tweede beoordelaar. Uit de recentste evaluatie bleek dat het niveau van de werkstukken verbeterd is, maar dat de zelfstandigheid van de studenten nog wel verder vergroot kan worden. Inmiddels heeft de opleiding de O&O-opdracht, naar aanleiding van een recente Educomvisite, aangepast om deze een betere representatie te laten zijn van het onderzoekseindniveau van studenten. Zie hiervoor deelstandaard 16.2 van dit rapport.

De commissie is van mening dat de wijze waarop de opleiding omgaat met verbetermaatregelen systematisch en over de volle breedte uitsteekt boven de gangbare basiskwaliteit en kwalificeert de standaard 'Verbetermaatregelen' als **goed**. Ze stelt vast dat de opleiding in de afgelopen jaren op vrijwel op alle aspecten van het onderwijs en de organisatie een aanzienlijke ontwikkeling heeft doorgemaakt. Dankzij de ambitie en verbeterdrift van zowel het management als de docenten, de begeleiders en de toets- en examencommissie wordt de opleiding continu geëvalueerd en verbeterd. De aanpak van verbeterpunten is veelomvattend en vasthoudend. Zo werd het eindassessment de afgelopen jaren voor ieder cohort aangescherpt met betrekking tot de procedure, beoordelingscriteria en inhoud. Hoewel niet alle maatregelen altijd direct het gewenste resultaat opleveren, heeft de opleiding duidelijk de controle over de interne kwaliteit: ze is goed op de hoogte van knelpunten, evalueert de effectiviteit van verbetermaatregelen en zorgt steeds voor tijdige (tussen)oplossingen, iets wat studenten als zeer prettig ervaren.

Betrekken belanghebbenden

Standaard 15: Bij de interne kwaliteitszorg zijn de opleidings- en examencommissie, medewerkers, studenten, alumni en het afnemend beroepenveld van de opleiding actief betrokken.

De opleiding beschikt per groep stakeholders over verschillende instrumenten om de opleiding te evalueren. De studenten worden betrokken bij het verbeterbeleid via de online stage- en onderwijsenquête, de Instroommonitor, de Nationale Studenten Enquête, de studentenraad en de periodeoverleggen. Voor alle klassen, ook die in de deeltijdvariant, zijn klassenvertegenwoordigers aangesteld. De studentenraad is goed bekend onder de studenten, zo

bleek uit de gesprekken die de commissie met hen voerde.

Alumni dragen bij via de hbo-monitor. De opleiding houdt verder in veel gevallen goed contact met de afgestudeerden, omdat deze na de studie vaak gaan werken op basisscholen in de regio. In hun functie als leerkracht komen ze op de pabo terug als mentor van nieuwe TMH-studenten en/of voor het bijwonen van lezingen, nascholingsbijeenkomsten of workshops. Ook op deze manier vindt terugkoppeling over de opleiding plaats. Vanaf de verzelfstandiging werkt TMH met het studentinformatiesysteem Alluris. Dit programma maakt het mogelijk de verschillende cohorten van toekomstige alumni gericht te benaderen. De hogeschool is van plan dit systeem onderdeel te maken van haar alumnibeleid.

Het werkveld evalueert de kwaliteit van de opleiding via het werkveldtevredenheidsonderzoek, het bovenscholse opleidingscoördinatorenoverleg en via de bijeenkomsten rond het keurmerk en de stuurgroep Samen Opleiden. De medewerkers (docenten, begeleiders, leden van de examen- en toetscommissie en ondersteunend personeel) dragen bij aan het kwaliteitsbeleid via het medewerkerstevredenheidsonderzoek, de stagebegeleidersevaluaties, de medezeggenschapsraad en diverse interne overleggen rond onderwijs- en toetsontwikkeling.

Uit de gesprekken met de stakeholders bleek dat het management goed naar hen luistert en dat de manager kwaliteitszorg aan de diverse partijen structureel terugkoppeling geeft over ingestelde verbetermaatregelen. De uitslagen van de verschillende enquêtes en de daaraan verbonden onderwijsontwikkeling vormen een vast agendapunt in de studentenraadvergadering. De studenten en alumni waarmee de commissie sprak, waren goed op de hoogte van de ontwikkelingen op de pabo. De werkveldvertegenwoordigers (o.a. mentoren en bestuursvoorzitters van de scholen) gaven aan zich zeer betrokken te voelen bij de kwaliteit van de opleiding en zijn tevreden over de maatregelen die de opleiding op grond van hun feedback neemt. Het werkveld merkt dat de pabo de aangegeven verbeterpunten verwerkt in het curriculum en in de organisatie van het onderwijs.

De commissie is van oordeel dat de wijze waarop de opleiding stakeholders betreft bij de interne kwaliteitszorg

teitszorg systematisch en over de volle breedte uitsteekt boven de gangbare basiskwaliteit en kwalificeert deze standaard als **goed**. TMH nodigt alle belanghebbenden van de opleiding op diverse manieren uit om feedback te geven. Het viel de commissie in positieve zin op dat de MR en studentenraad zeer goed bekend en actief zijn binnen de instelling. Het MT en de docenten ontvangen verbeterpunten met

enthousiasme en vertalen deze in overleg met de belanghebbenden naar maatregelen. De manager kwaliteitszorg stelt de betrokkenen vervolgens in kennis van de ondernomen acties. Studenten, alumni en werkveldvertegenwoordigers waren daardoor zeer goed op de hoogte van verschillende wijzigingen door de jaren heen.

Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

De visitatiecommissie vindt dat Thomas More Hogeschool een adequaat systeem van toetsing heeft. De instelling waarborgt de validiteit van de toetsing door een heldere verbinding tussen eindtermen en toetsen, de toepassing van toetsmatrijzen en de inzet van meerdere getrainde docent-ontwikkelaars per toets. De kennistoetsen en opdrachten worden op betrouwbare wijze beoordeeld dankzij vooraf opgestelde correctiecriteria en de toepassing van de vierogensystematiek bij de beoordeling van (praktijk)vaardigheden. In het eindassessment, dat bestaat uit een praktijkobservatie, een bekwaamheidsdossier en een eindgesprek, stelt de opleiding vast in welke mate de studenten de eindkwalificaties realiseren. Hoewel de commissie positief is over de opzet van het assessment, doet zij voor de uitvoering van de procedure enkele aanbevelingen. Het eindniveau van de opleiding staat echter niet ter discussie: dit vindt de commissie voldoende. TMH levert zelfbewuste, eigengereide leerkrachten van bachelorniveau af die het onderwijs in de leergemeenschap rond de pabo vernieuwen.

Toetsing

Standaard 16, deel 1: De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Valide

Beleid en opzet

Thomas More Hogeschool werkt met een toetsbeleid waarin ze haar visie en de interne en externe kaders voor de toetsing uiteenzet. Interne uitgangspunten zijn onder meer dat toetsen en leerdoelen onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn, dat toetsen het leerproces van de student sturen, dat toetsen noodzakelijk zijn voor competentiegericht leren en dat toetsing deel uitmaakt van de kwaliteitscyclus. In de module- en stagebeschrijvingen geeft de opleiding weer welke SBL-competenties, Dublin descriptors, hbo-criteria en leerdoelen de opleiding per studieonderdeel toetst.

De hogeschool beschikt over een examencommissie en sinds 2011 ook over een toetscommissie. Beide commissies bestaan naast een voorzitter en interne leden (docenten) uit een extern lid. De externe leden hebben de taak om de commissies en examinatoren verder te professionaliseren en om met een frisse, deskundige blik over de bestaande toetsing te adviseren en deze te benchmarken.

De examencommissie mandateerde de toetscommissie voor taken rond toetsing en beoordeling. Zo houdt de toetscommissie zich onder andere bezig met het bijstellen van de toetsplannen die de examencommissie jaarlijks vaststelt. In deze plannen beschrijft de toetscommissie in samenwerking met de docenten (die zijn aangesteld als examinator)

voor elke toets de gemaakte strategisch-inhoudelijke keuzes. Het gaat dan om de leerdoelen die getoetst worden, de vorm, functie en het onderwerp (product of proces) van de toets en de inrichting van de beoordeling ervan. Ook neemt de toetscommissie in het toetsplan de toetsplanning voor het betreffende jaar op, de organisatie van de toetscyclus en de kwaliteitsborging van het toetsen en beoordelen.

Binnen de opleiding wordt gebruikgemaakt van een gevarieerd palet aan toetsen. Bij de vakateliers en vakverdiepingen zijn dit bijvoorbeeld proeves waarin studenten een taak in een authentieke context uitvoeren, toetsstations (simulaties van beroepssituaties), beroepsproducten en kennistoetsen. Voor de onderzoekslijn schrijven studenten betogen en onderzoeksverslagen en bij projecten wordt getoetst met projectopzetverslagen en projectassessments.

De opleiding bestaat voor een aanzienlijk deel uit stages in de praktijk. In deze praktijklijn toetst de opleiding de competenties en geformuleerde leerdoelen via praktijkassessments en via stageopdrachten die bestaan uit beroepshandelingen. Deze stageopdrachten zijn telkens verbonden aan een vakatelier, project, vakoverzicht, vakverdieping of vaardigheidstraining in het curriculum. Binnenscholen worden pedagogische en beroepsvaardigheden beoordeeld via toetsstations, kennistoetsen, essays en beroepsproducten.

Toetsontwikkeling en -planning

Het opstellen van toetsen gebeurt in de vakgroepen. De docenten van een vakgebied ontwikkelen gezamenlijk het onderwijs, de toetsen en beoordelingsformulieren voor hun onderwijsenheden. Het

toetsbeleid bevat een toetshandboek dat de criteria omschrijft waaraan de verschillende toetsen moeten voldoen. Dit handboek voorziet tevens in een stroomdiagram en werkwijze waarmee de docent-examinatoren op een gestructureerde manier toetsen kunnen samenstellen vanaf het formuleren van leerdoelen tot en met de analyse van de toetsevaluaties.

De examinatoren maken bij het ontwerpen en construeren van de toetsen gebruik van een werkmodel om een geschikte toetsvorm te kiezen en van toetsmatrijzen om de (vak)inhoud gewogen in de toets op te nemen. Verder bevat het toetshandboek toetschecklisten, een hoofdstuk over het beoordelen van groepswork en verwijst het per toetsvorm naar uitgebreide externe handreikingen die examinatoren kunnen gebruiken om de betreffende toets valide en betrouwbaar op te stellen. De docenten dienen de toetsen te laten controleren, meestal gebeurt dit door een collega uit de vakgroep. Bij deze controle gebruikt de collega de toetsmatrijs. Nadat de toets geconstrueerd en gecontroleerd is, stelt de examinator de normering vast en maakt, indien van toepassing, een nakijksleutel.

De deskundigheid van docenten op het gebied van toetsconstructie formuleerde TMH als een van de scholingsspeerpunten voor de periode 2012-2015. In 2011-2012 en 2012-2013 verzorgde de hogeschool voor alle docenten een studiemiddag over toetsing en toetsconstructie. Aansluitend op de behoefte van docenten organiseert de opleiding sinds 2013-2014 toetsinterviewbijeenkomsten over toetsdoelen, het toetsen van denkniveaus, transparantie en de beoogde en bereikte effecten van toetsing.

De toetscommissie ontvangt per toetsperiode alle toetsen met bijbehorende toetsmatrijzen en beoordelingscriteria en voert steekproefsgewijs controles uit op enkele vormaspecten, zoals de gehanteerde toetsvorm en de aanwezigheid van een toetsmatrijs. Per periode bekijkt de toetscommissie tevens twee toetsen en de bijbehorende toetsmatrijzen inhoudelijk, waarbij een lid van de commissie de toets met de docent doorsprekt. Bij de selectie van toetsen voor deze controle houdt de commissie rekening met de spreiding over de leerjaren, met nieuwe toetsen en toetsen die op een eerder moment niet voldeden. De toetscommissie kan een toets met redenen omkleed 'afkeuren', waarna de do-

cent/vakgroep deze opnieuw moet construeren. De toetscommissie heeft twee keer per jaar overleg met de examencommissie dan wel met het managementteam.

Toetsing vindt binnen TMH plaats aan het einde van elke periode, met uitzondering van de landelijke Taaltoets en rekentoets Wiscat in pabo 1 en de landelijke kennisbasistoetsen in pabo 3. In het kader van de professionele ontwikkelingslijn vindt er verder aan het eind van elk studiejaar een formatief gesprek plaats waarin de studieloopbaanbegeleider en de student de balans opmaken over de professionele ontwikkeling van de student. Studenten geven op basis van richtlijnen invulling aan hun bekwaamheidsdossier waarmee ze hun ontwikkeling zichtbaar maken en onderbouwen. Dit dossier lichten zij in het laatste (voortgangs-)gesprek van het studiejaar ook toe aan hun studieloopbaanbegeleider.

Toetsing kennisbases

In pabo 1 legt de opleiding studenten de landelijke toetsen voor die in de toekomst waarschijnlijk gezamenlijk het startniveau van de pabo zullen aangeven: de Wiscat, de Taaltoets en de Toets Mens en Wereld (Aardrijkskunde, Geschiedenis en Natuur en techniek). De Wiscat en de Taaltoets worden driemaal aangeboden in het eerste semester en gelden reeds als overgangseis naar het tweede semester. Landelijk vormen deze toetsen op dit moment een eis voor de overgang naar het tweede jaar; TMH stelt haar eis dus hoger. De Toets Mens en Wereld biedt de opleiding nu ook in pabo 2 nog tweemaal aan, volgend jaar zal deze, samen met de Wiscat en de Taaltoets, waarschijnlijk gelden als entreetoets.

TMH heeft in pabo 2 voor de kennisbases Generiek, Taal, Rekenen/wiskunde, Bewegingsonderwijs, Aardrijkskunde, Geschiedenis en Godsdienst & Levensbeschouwing kennisbasistoetsen toegevoegd. Binnen het tweede semester van pabo 2 kiezen studenten uit acht kennisbasisvakken drie vakverdiepingen. Voor deze vakverdiepingen ontwikkelen studenten een concreet beroepsproduct en schrijven daarbij een ontwerpverslag waarin ze hun vakdidactische keuzes onderbouwen en vakkennis integreren. De landelijke toetsing van de kennisbases Taal en Rekenen vindt plaats bij de start van pabo 3. In 2014 had 93 procent van de studenten de landelijke Taaltoets na de tweede kans gehaald, bij de Rekentoets behaalde 88 procent van de studenten de toets na de tweede kans.

De docenten van TMH zijn van mening dat goede basiskennis nodig is in het primair onderwijs, maar dat het minstens zo belangrijk is dat leerkrachten deze kennis in hun onderwijs kunnen toepassen. Waar mogelijk – gezien de beschikbare tijd in de opleiding – verwerken de docenten de kennisbases daarom in andere onderwijsseenheden als projecten en thema's, waarin studenten praktisch aan de slag moeten met de vak kennis. De opleiding verkent verder momenteel de mogelijkheid om alle kennisbasisthema's in de praktijkobservatie van het eindassessment te integreren. Op die manier zou de opleiding de studenten in hun afstudeerfase toetsen op de toepassing van alle kennisbases.

De toevoeging van extra kennistoetsen aan de opleiding heeft voor de studenten de toetsdruk aanzienlijk verhoogd, vertelden ze de commissie. De studenten zien desalniettemin het belang in van gedegen vak kennis voor het beroep van leerkracht.

Afstudeerfase

De afstudeerfase op Thomas More Hogeschool duurt vijf maanden en is verdeeld in twee periodes: de lintperiode waarin de studenten zich verder bekwaamen en de eindassessmentperiode als proeve van bekwaamheid. De Lio-stage omvat in de lintperiode ongeveer vijftien weken. Gedurende deze periode krijgen de studenten in toenemende mate verantwoordelijkheid voor 'hun' groep en het leren en verzorgen ze lessen uit verschillende vakgebieden.

Naast de Lio-stage volgen de studenten in de lintperiode het instituutsdeel op de pabo. Tijdens de terugkomdagen staan professionalisering, deskundigheidsbevordering en collegiale consultatie centraal. De studenten werken verder actief aan de samenstelling van hun bekwaamheidsdossier voor het eindassessment. De stagebegeleider van TMH is verantwoordelijk voor de beoordeling van de lintstage. De begeleider baseert de beoordeling op zijn of haar praktijkobservaties, de algehele leervoortgang van de student in de praktijk en op het beoordelingsadvies van de coach op de school (en opleidingscoördinator indien van toepassing). De eindassessmentperiode omvat een stage en toetsing en vormt de eindtoets van de opleiding. Deze wordt besproken in deelstandaard 16.2 van dit rapport.

Betrouwbaar

De toetsen worden beoordeeld door de docent-examinator van de betreffende onderwijsseenheid die daarbij de vooraf opgestelde beoordelingscriteria hanteert. Docenten beschikken over de antiplagiaatsoftware Ephorus waarmee ze kunnen controleren of studenten in een verslag ongeoorloofd gebruiken van bronnen. Voor de beoordeling van de toetsstations, het onderzoek in het derde leerjaar, de stages, de minoren en het afstuderen werkt de opleiding met het vierogenprincipe. Als medebeoordelers zet ze, naast de docent-assessoren van de opleiding, een vaste pool van geschoolde opleidingscoördinatoren en gedetacheerde stagebegeleiders uit het werkveld in. De assessoren voor de eindgesprekken volgen een specifieke training en komen bij elkaar voor intervisie. Ook leden van de examencommissie wonen steekproefsgewijs eindgesprekken van studenten bij.

De commissie zag tijdens het bezoek diverse toetsen en beoordelingsformulieren in en concludeerde dat deze passend waren bij de onderwijsinhoud, een opbouw lieten zien in opleidingsjaren en een goed onderscheid maakten tussen individuele en groepsbeoordelingen. De beoordelingsformulieren waren niet altijd voorzien van feedback; van de studenten vernam de commissie dat docenten deze vaak mondeling geven tijdens de ingeroosterde inzagementen.

Inzichtelijk voor studenten

In de modulebeschrijvingen en in de toetskaarten op de elo vinden studenten welke SBL-competenties, Dublin descriptoren, hbo-criteria en leerdoelen de opleiding per studieonderdeel toetst. In het programmaoverzicht bij de OER is verder voor alle examenonderdelen de toetsing, toetsvorm, weging en toetsperiode vastgelegd om de transparantie voor studenten te verbeteren. Aanvullend geven de docenten aan de start van hun onderwijsseenheid ook een toelichting op de toetsing. De (oud-)studenten met wie de commissie sprak, hadden een goed beeld van waarop ze beoordeeld werden.

De commissie beoordeelt deze deelstandaard als **voldoende**. De opleiding heeft de SBL-competenties, Dublin descriptoren en de landelijke kennisbases expliciet verbonden aan de toetsing en beschrijft de invulling van het toetsstelsel jaarlijks gedetailleerd in een toetsplan. De toetsontwikkeling is gedegen

dankzij onder meer het gebruik van toetsmatrijzen en de inzet van meerdere getrainde docent-ontwikkelaars per toets. Deze punten zorgen naar de mening van de visitatiecommissie voor een voldoende valide toetsing. Bij de beoordeling van toetsen hanteren de docent-examinatoren vooraf opgestelde beoordelingsformulieren en wordt voor een aanzienlijk deel van de toetsing, vooral bij de toetsing van (praktijk)vaardigheden, het vierogenprincipe toegepast. Hierbij maakt de opleiding gebruik van externe, getrainde beoordelaars uit het werkveld. Voor de studenten is helder welke competenties en leerstof er wanneer getoetst worden.

De visitatiecommissie vindt het sterk dat niet alleen in de examencommissie, maar ook in de toetscommissie een extern lid zitting heeft. Deze 'vreemde ogen' maken de opleiding bewuster van de kwaliteit van de toetsing, vervullen een klankbordfunctie en verbeteren het gevoerde toetsbeleid. De visitatiecommissie stelt vast dat de toetscommissie in haar relatief korte bestaan al enkele stappen heeft gezet in de kwaliteitscontrole op de toetsing. De visitatiecommissie is evenwel van mening dat het goed zou zijn als de toetscommissie deze controle uit zou breiden, met name wat betreft de inhoud en validiteit van de toetsen. De visitatiecommissie adviseert TMH's toetscommissie om hiervoor een systematiek te ontwikkelen.

Gerealiseerd eindniveau

Standaard 16, deel 2: De opleiding toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.

Om deel te nemen aan de afstudeerfase, dat wil zeggen de lint- en assessmentperiode, dienen studenten alle andere delen van de opleiding met voldoende resultaat te hebben afgerond. De opbouw van het eindassessment (de praktijkobservatie, het bekwaamheidsdossier en het eindgesprek) is voor deeltijdstudenten gelijk aan dat van de voltijdopleiding, met uitzondering van de Lio-stage. De voltijdstudent staat tijdens deze periode 25 aaneengesloten dagen geheel zelfstandig voor de leerlingengroep.

De praktijkobservatie

Het praktijkbezoek wordt afgelegd door een externe assessor. Voorafgaand aan het bezoek bekijkt deze assessor onder meer de situatieomschrijving van de school en de groep, de week- en dagplanningen en

de lesvoorbereidingen van de student. Tijdens de praktijkobservatie beoordeelt hij of zij de student in de klas op de SBL-competentiegebieden 1 tot en met 4. De coach vanuit de school is daarbij niet aanwezig. Na de observatie voert de assessor met de coach een vrij attitude-interview over de context waarin de student werkte tijdens de assessmentperiode (o.a. de visie en karakteristieken van de school en de coachingsstijl van de coach). Vervolgens voert de assessor een criteriumgericht interview met de student om zicht te krijgen op competenties die tijdens de praktijkobservatie of in de voorbereiding daarvan niet voldoende zichtbaar waren. Het cijfer voor het praktijkdeel bepaalt voor dertig procent het totaalcijfer van het eindassessment.

Het bekwaamheidsdossier

De studenten stellen een bekwaamheidsdossier samen dat bestaat uit vijf onderdelen.

- 1) Hun persoonlijke visie op onderwijs, onderbouwd met theoretische bronnen en persoonlijke ervaringen. De studenten funderen hun visie op onderwijs vanuit een kindvisie, mensvisie en een visie op leren en de maatschappij. Uitgaande van hun eigen visie kunnen de studenten de visie van de basisschool interpreteren en verwoorden wat de overeenkomsten en verschillen zijn.
- 2) De beschrijving van twee complexe situaties waarin studenten als zelfstandig, startbekwaam professional handelden. De studenten dienen de beschrijvingen aan meerdere competenties te koppelen, waaronder in ieder geval aan competentie 7. Ze onderbouwen de complexe situaties met een theoretisch kader waarbij ze minstens twee verschillende invalshoeken kiezen uit bronnen zoals wetenschappelijke artikelen, vaktijdschriften, studieboeken, beleidsstukken, geraadpleegde experts of protocollen voor het handelen.
- 3) Het praktijkgestuurd Lio-onderzoek 'Ontwerpen van Onderwijs' (de onder standaard 14 genoemde O&O-opdracht).
- 4) Bewijzen van de ontwikkeling in de zeven SBL-competentiegebieden afkomstig uit de Lio-stage. De studenten beschrijven hun ontwikkeling in de competentiegebieden en onderbouwen deze met theorie. Voor competenties 1 t/m 4 leveren ze twee bewijzen per competentie, voor competentie 5 en 6 drie en voor competentie 7 tot slot één bewijs.

- 5) Een totaalreflectie waarin de studenten hun 'doorgroeibekwaamheid' tonen door hun persoonlijke en professionele ontwikkeling en bereikte niveau te beschrijven.

Het cijfer voor het bekwaamheidsdossier bepaalt voor veertig procent het eindcijfer van het eindassessment.

Het eindgesprek

Het individuele eindgesprek met een assessor en een medebeoordelaar vindt plaats op de pabo en duurt 45 minuten. Het bekwaamheidsdossier van de studenten vormt het uitgangspunt voor dit gesprek. De studenten presenteren gedurende tien minuten hun ontwikkeling aan de hand van de complexe situaties en het praktijkgericht Lio- ofwel O&O-onderzoek. De studenten plaatsen hun bekwaamheidsdossier in een bredere context en laten hiermee zien de opgedane inzichten in nieuwe situaties te kunnen toepassen (transfer). Na of tijdens de presentatie stellen de assessor en de medebeoordelaar verdiepende vragen over de presentatie, de complexe situaties, de bewijzen, de totaalreflectie en de visie van de student op onderwijs. Het cijfer voor het eindgesprek bepaalt voor dertig procent het totaalcijfer voor het eindassessment.

De visitatiecommissie bestudeerde voor aanvang en tijdens het bezoek aan de hogeschool van twintig oud-studenten de bekwaamheidsdossiers en de beoordelingsformulieren van de praktijkobservaties en eindgesprekken. Op basis van de dossiers en beoordelingsformulieren kon de commissie echter niet direct met zekerheid vaststellen of de betreffende studenten het bachelorniveau voldoende behaald hebben en alle SBL-competenties op startbekwaamniveau beheersen. Dit was niet zozeer te wijten aan de opzet van het assessment, als wel aan een drietal tekortkomingen in de uitvoering daarvan. De commissie voerde aanvullende gesprekken met het management en assessoren van de opleiding en bestudeerde extra stukken, waarna zij het bachelorniveau wel kon vaststellen. Hieronder een korte toelichting op de drie verbeterpunten die de commissie constateerde binnen de assessmentprocedure.

Het eerste punt betreft het invullen van de beoordelingsformulieren van het praktijk- en gespreksdeel van het assessment door de assessoren. De assessoren

noteren wel de relevante en scherpe vragen die ze tijdens de gesprekken met de studenten stellen, maar geven hun eigenlijke beoordeling niet altijd onderbouwd weer. Daardoor had de visitatiecommissie niet in alle gevallen zicht op de vastgestelde kwaliteiten bij de studenten.

Het tweede punt dat voor de commissie de beoordeling van het geconstateerde eindniveau bemoeilijkte, was dat de opleiding voor het eindgesprek niet de SBL-competenties, Dublin descriptoren en hbo-criteria hanteert, maar andere beoordelingscriteria, de zogenoemde rubrics. De assessoren lichtten aan de commissie toe dat deze rubrics de SBL-competenties, Dublin descriptoren en hbo-criteria afdekken, maar dat de opleiding deze dekking wellicht onvoldoende zichtbaar heeft gemaakt voor derden.

Het derde en laatste punt betrof de bekwaamheidsdossiers. De commissie zag hierin bij de voltijdstudenten in onvoldoende mate competenties van bachelorniveau terug op het gebied van onderzoek en reflectie. Uit de gesprekken met de opleiding bleek dat de onderzoekscomponent in de tijd van de bestudeerde afstudeerdossiers grotendeels in pabo 3 en de minor afgetoetst werd. De bijbehorende toetsen (een kennistoets over onderzoek, themaonderzoeken en literatuurlijsten in pabo 3 en de minoronderzoeken/ -producten in pabo 4) vormen echter geen onderdeel van het bekwaamheidsdossier. De O&O-opdracht die wel in het dossier is opgenomen, kent inmiddels een andere opzet en is daarmee representatiever voor het (onderzoeks)eindniveau van studenten. Voor 2014-2015 nemen studenten in de O&O-opdracht één van de twee complexe situaties als uitgangspunt voor een onderzoek naar onderwijsontwerp.

De commissie bestudeerde van de geselecteerde studenten de themaonderzoeken uit pabo 3 en de minoronderzoeken. Deze waren over het algemeen van goede kwaliteit en gaven de commissie een vollediger beeld van de onderzoeksvaardigheden van de studenten. De studenten werkten volgens duidelijke richtlijnen op onderzoekssystematiek (onderzoeksvraag formuleren, context vaststellen, literatuurstudie en onderzoeksmethoden). De opzet van de nieuwe O&O-eindopdracht in de afstudeerfase vindt de commissie adequaat en relevant: studenten

doen vanuit de situatievraag concreet onderzoek dat ten goede komt aan de onderwijspraktijk.

Wat betreft de reflectie van de voltijdstudenten, die naar de mening van de commissie in sommige dossiers onvoldoende diepgang toonde, vertelden de assessoren dat in de eindgesprekken stevast blijkt dat studenten op meerdere niveaus nadenken over hun functioneren in het onderwijs en deze reflectie goed onder woorden kunnen brengen. In de visitatiegesprekken met verschillende alumni herkende de commissie het reflectieve vermogen dat de assessoren benoemden. De afgestudeerden zetten helder uiteen wat de opleiding hen in hun huidige functie als leerkracht heeft gebracht, onder meer in het toepassen van hun eigen onderwijsvisie en -capaciteiten. Ook vertelden ze over hun groei van student met mbo-, havo- of vwo-instroomniveau naar bachelor-leerkracht met stevige praktijkcompetenties. De oud-studenten maakten tijdens hun uitleg een zelfbewuste en eigenzinnige indruk op de commissie. Deze indruk werd bevestigd door het werkveld, dat zich positief uitliet over de reflectieve capaciteiten van de (oud-)studenten. De gesprekken met de assessoren, alumni en het werkveld hebben de commissie mede overtuigd wat betreft het bachelorniveau van de reflectieve competenties van de afgestudeerden.

Het werkveld is tevreden over het niveau van de alumni. Op de vraag waarin TMH-afgestudeerden zich onderscheiden, noemden de werkveldvertegenwoordigers de sterke binding die de alumni hebben met het werkveld en de pabo, hun samenwerkingscapaciteiten en hun inzet voor het verbeteren van het onderwijs in de scholen. De alumni zijn 'gewend te zoeken naar manieren om elkaar te versterken, kennis te delen en na te denken over wat goed is voor de leerlingen.' Het werkveld meldde verder dat het de afgelopen jaren een groei ziet in de vak-kennis van de studenten en dat deze een gunstige invloed lijkt te hebben op het percentage leerlingen

dat doorstroomt naar havo/vwo: ook dit is de afgelopen jaren toegenomen.

De commissie beoordeelt het gerealiseerde eindniveau als **voldoende**. Ze stelt op basis van de gesprekken met alumni en assessoren, de documentatie rond de eindassessments, de themaonderzoeken uit pabo 3 en de minoronderzoeken vast dat de studenten het bachelorniveau realiseren. De signalen uit het werkveld dat de vak-kennis van studenten de afgelopen jaren toeneemt, vindt de commissie positief.

De opleiding levert zelfbewuste, stevige en eigenge-reide leerkrachten af die actief zijn in het ontwikkelen en vernieuwen van onderwijs in de Rotterdamse leergemeenschap rond de pabo. Dit laat zien dat TMH's missie en visie rond samen opleiden en het verbinden van persoonlijke en professionele ontwikkeling hun effect niet gemist hebben.

Wat betreft de beoordeling van de praktijk- en gespreksdelen van het eindassessment werd de commissie duidelijk dat de assessoren kritisch en inhoudelijk relevant doorvragen, maar dat zij de beoordeling en normering niet consequent onderbouwd weergeven op de beoordelingsformulieren. Ze adviseert de opleiding te zorgen voor een structurele, beargumenteerde verslaglegging van de geconstateerde competenties bij studenten, zodat het vastgestelde eindniveau beter verifieerbaar wordt.

De commissie beveelt de opleiding verder aan om in afstudeerfase explicieter zichtbaar te maken dat studenten zowel de SBL-competenties als het bachelorniveau behalen. Naast een consequentere onderbouwing van de praktijk- en gespreksbeoordelingen en het inzichtelijk maken van de eindtermen in het eindgesprek, zal de vernieuwde onderzoekseindopdracht daar in de ogen van de commissie zeker een bijdrage aan (kunnen) leveren.

Bijlagen

Bijlage 1 Visitatiecommissie

Deze notitie is volgens het NVAO-format opgesteld.

Overzicht panelleden

Naam (inclusief tituluur)	Rol (voorzitter / lid / student-lid)	Domeindeskundige (ja / nee)
Mr K.S. Visscher	voorzitter	nee
Drs F. Sengers	lid	ja
Drs B.T.M. van Waesberghe	lid	ja
D.A. Ramondt BA	student	nee

III Secretaris/Coördinator

Naam (inclusief tituluur)	Gecertificeerd d.d.	
Drs J. van Oudheusden	2012	

IV Korte functiebeschrijving van de panelleden (1 regel)

1	Karina Visscher is voorzitter van visitatiecommissies van AeQui
2	Frank Sengers was clustermanager van het domein Onderwijs en Opvoeden
3	Betty van Waesberghe was tot voor kort directeur van het Instituut Pabo van de HAN
4	Dennis Ramondt behaalde zijn bachelor aan het University College in Utrecht. In juli 2014 rondt hij zijn MSc Nature, Society and Environmental Policy af aan de University of Oxford

V Overzicht deskundigheden binnen panel⁸

Deskundigheid	De deskundigheid blijkt uit:
a. deskundigheid ten aanzien van de ontwikkelingen in het vakgebied	Mevrouw Van Waesberghe heeft diverse bestuurlijke functies uitgevoerd mbt het PO en tevens daarover gepubliceerd. De heer Sengers was tot 2013 clustermanager bij Windesheim en vanuit die rol verantwoordelijk voor ontwikkelingen binnen diverse OLB's. Hij heeft diverse relevante publicaties op zijn naam staan.
b. internationale deskundigheid	Mevrouw Van Waesberghe was voorzitter EPTE (European Primary Teacher Education); een samenwerkingsverband van zes Europese universiteiten/hogescholen die een internationale minor voor studenten van de pabo hebben ontwikkeld en uitgevoerd, 2010-2012.
c. werkvelddeskundigheid in het voor de opleiding relevante beroepenveld	Mevrouw Van Waesberghe was directeur van de Pabo in Arnhem en Nijmegen. Voorts is zij lid van de Raad van Toezicht van een stichting Voorschools en Primair Onderwijs De heer Sengers is thans onder andere betrokken bij een (bestuurlijke) fusie van verschillende scholen (BO en SO). Tevens is hij toezichthouder (voorheen bestuurder) bij een scholengemeenschap.
d. ervaring met het geven en ontwikkelen van onderwijs op het desbetreffende opleidingsniveau en deskundig-	Mevrouw Van Waesberghe is onderwijskundig geschoold, heeft op diverse niveaus gedoceerd en publicaties op dit terrein.

⁸ N.B. De secretaris is GEEN panellid

heid ten aanzien van de door de opleiding gehanteerde onderwijsvorm(en) ⁹	De heer Sengers is onderwijskundige en is betrokken bij de ontwikkeling van diverse pabo-curricula alsmede de opzet van een academische pabo
e. visitatie- of auditdeskundigheid	Mevrouw Visscher treedt met regelmaat op als voorzitter van visitatiepanels. Mevrouw Van Waesberghe is betrokken als panellid bij diverse visitaties aan vergelijkbare opleidingen.
f. studentgebonden deskundigheid	De heer Ramondt behaalde zijn bachelor aan het University College in Utrecht. In juli 2014 rondt hij zijn MSc Nature, Society and Environmental Policy af aan de University of Oxford, waarna hij nog een master aan de VU gaat volgen

⁹ Hieronder worden bijvoorbeeld verstaan afstandsonderwijs, werkplekgerelateerd onderwijs, flexibel onderwijs, competentiegericht onderwijs of onderwijs voor excellente studenten.

Bijlage 2 Programma visitatie

Tijd	Gesprekspartners	Onderwerp
12.30-	Aankomst commissie	Werklunch en interne vergadering
14.00-	Bestuur en management Ton Groot-Zwaaftink Dorothee van Kammen Nyree Schipper Annelies van der Graaf	Kennismaking, doel en programma visitatie
14.30-	Etalagemoment	Profilering van de opleiding
15.30-	Intern overleg	Intern overleg en documentbeoordeling
16.00-	Werkveldcommissie Harry Timmermans Peter van Deursen Jos van der Ende Josanne de Koster Jolanda Meijers Conny Mol Louise Treffers Alumni Marieke Jansen Soraya Oosterbaan	Aansluiting van opleiding op werkveld, toetsing en afstuderen
17.00-		Terugkoppeling van eerste bevindingen, bepalen aandachtspunten voor dag 2

Dag 2: verdieping

Tijd	Gesprekspartners	Onderwerp
9.00-9.30	Aankomst commissie	
9.30-	Docenten Peter Vet Gerrie Laban Leontien Dekker Brigitte Witmus Wessel Klos Liesbeth van Det Mariska Krijgsman Jorinde Jonker Carla Lambrichts Arie van Kooten Meike de Bruijn	Doelen van de opleiding, programma, toetsing, kwaliteit docenten
11.00-	Examencommissie en toetscommissie Fred Slagman Marjolein Oud Jan van Oers Liselot Schuringa Jacob Nouta	
11.30-	Lectoraat Dieuwke Hovinga Annemieke Mol-Lous Jannette Prins Marja van Oudheusden	
12.00-	Inloopspreekuur	Mogelijkheid voor studenten en medewerkers voor gedachtewisseling met commissie
12.30-	Lunch en documentbeoordeling	Intern overleg en documentbeoordeling
13.30-	Studenten voltijd Janne Hoek (P1) Rik Popiolek (P1) Iris de Reus (P2) Manon van Vliet (P2) Nadine Kramer (P3) Natasja Goudzwaard (P3) Martijn van der Ploeg (P4) Marieke Timmer (P4) Alumni Melanie Jansen Barend de Jong	Programma, toetsing, kwaliteit docenten

14.45-	Studenten deeltijd Laura van Rappard (T1) Connie van der Linde (T2) Marnix Boot (T2) Rik Duifhuizen (T2) Bas Vendrig (T2) Alumni Hilde Verschoten Audrey Rijssen	
15.30-		Aanvullend onderzoek, formuleren conclusies
17.00-	Alle betrokkenen	Terugkoppeling resultaten, afsluiting van de visitatie

Bijlage 3 Kwantitatieve gegevens

Deze gegevens zijn verstrekt door de hogeschool.

1. In-, door- en uitstroomgegevens van - zo mogelijk - de laatste 6 cohorten

Instream in de Propedeuse

Instream (in absolute aantallen)	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Voltijd	141	125	87	137	141	183	214
Tweejarige Deeltijd	34	25	23	68	24	28	43

Totaal ingeschreven studenten

Inschrijvingen (in absolute aantallen)	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Voltijd	540	450	385	385	398	485	526
Tweejarige Deeltijd	72	53	53	87	69	52	70 + 11 Hij- instromers

Uitval

Voltijd	2008-2009	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014
Uitval na 1 jaar	26%	29%	24%	30%	29%	42%
Propedeuse rendement na 2 jaar	65%	67%	71%	69%	67%	
Diplomarendement vastgesteld na 5 jaar	66%	Cijfers niet bekend				

Deeltijd	2008-2009	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014
Uitval na 1 jaar	44%	32%	30%	47%	50%	57%
Propedeuse rendement na 2 jaar	38%	52%	65%	59%	46%	
Diplomarendement vastgesteld na 5 jaar*	42%	35%				

2. Gerealiseerde docent-student ratio

In 2014-2015 nam het aantal docenten in verband met de grote instroom voor het eerst weer toe tot 38 docenten (27,4 fte). Daarmee komt de docent-studentratio uit op 1:21.6, inclusief gedetacheerde stagebegeleiders.

3. Gemiddeld aantal contacturen per fase van de studie

Fase van de opleiding (voltijd)	Jaarlijks contacturen onderwijs	Jaarlijks aantal sbu stage
Jaar 1	424	336
Jaar 2	460	336
Jaar 3	289	392
Minor	120	Afhankelijk van minor
Afstudeerfase	60	560 (LIO-stage)

Fase van de opleiding (deeltijd)	Gemiddeld aantal contacturen onderwijs	Jaarlijks aantal sbu stage
Jaar 1	226	336
Jaar 2	216	336

Bijlage 4 Eindkwalificaties

SBL-competenties

OVERZICHT COMPETENCIES	MET LEERLINGEN	MET COLLEGA'S	MET OMGEVING	MET ZICHZELF
INTERPERSOONLIJK	1			
PEDAGOGISCH	2	5	6	7
VAKINHOUDELIJK & DIDACTISCH	3			
ORGANISATORISCH	4			

Schema 1: Competentiematrix, SBL

Profiel Thomas More Hogeschool

Het opleidingsprofiel is hieronder verwoord in acht eindtermen die het beroepsprofiel binnen TMH definiëren. Het zijn de gewenste kenmerken van de leraar die Thomas More Hogeschool met goed gevolg afrondt. Zo'n startbekwame leraar:

... kijkt op een positieve manier naar kinderen, ziet voor elk kind ontwikkelingsmogelijkheden en is zelfbewust in zijn presentatie en communicatie. **Interpersoonlijk**

... denkt en handelt vanuit het belang en de totale ontwikkeling van het individuele kind en de groep en sluit daarbij geen kinderen uit. **Pedagogisch**

... beschikt over een stevige kennisbasis en houdt deze actueel, heeft eigen specialismen, heeft overzicht over leerlijnen en kiest onderwijsinhoud die past bij de talenten en mogelijkheden van het kind. **Inhoudelijk**

... kan leersituaties ontwerpen die aansluiten bij de leerstijl en leerbehoefte van het individuele kind en de groep, ook in wereldstad Rotterdam **Didactisch**

... kan samen met collega's en externen en met de groep een leef- en werkomgeving organiseren die overzichtelijk, adaptief en flexibel is. Storingen in de dagelijkse gang van zaken lost hij snel en efficiënt op, gebruikmakend van (goede) ideeën die kinderen en collega's aandragen. **Organisatorisch**

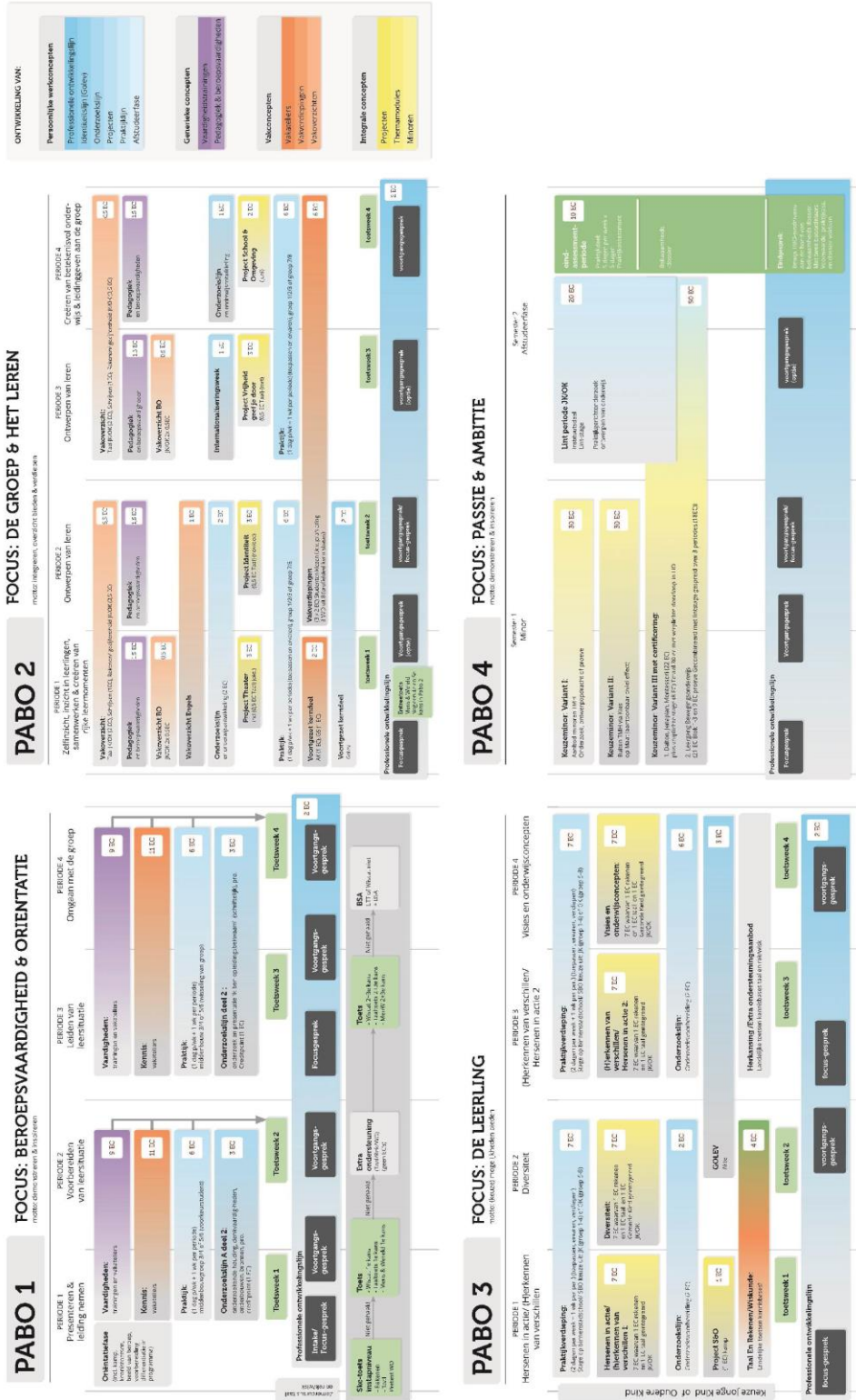
... is ondernemend en gericht op samenwerking en vernieuwing van het onderwijsconcept en het met elkaar realiseren van een doorgaande onderwijslijn. **Samenwerking collega's**

...neemt initiatief tot samenwerking met uiteenlopende groepen en instanties rond de school, benut de schoolomgeving in het onderwijs. **Samenwerking omgeving**

... heeft een kritisch onderzoekende houding, is zich bewust van eigen kwaliteiten en valkuilen en onderscheidt zich door eigen visie en ambities. Is zelfbewust en bereid zich te verantwoorden, geeft de identiteit van katholiek onderwijs op eigen wijze vorm en heeft reflectief vermogen om zich verder te ontwikkelen. **Reflectie en ontwikkeling**

Bijlage 5 Programmaoverzicht

RAAMWERK LEERPLAN

RAAMWERK LEERPLAN

Deeltijd 1: T1 Semester 1 (Propedeutische fase)

Focus: Oriëntatie en basisvaardigheden

Motto: Demonstreren en inspireren

Instekepraktijk verwachting mededoor Focusgesprek Voortgangsgesprek Presentatie / eindgesprek 3 kansen voor dagelijkse toetsen, toetsen toetsen toetsen	Basisvaardigheden	Professionele ontwikkeling Ben & gaand met de beroep (1 dag basisvaardigheden voor werk)	1 EC	2x per semester: toetsen toetsen toetsen toetsen toetsen toetsen
		Stage: Naamloosdaggroep 45,0 t 1 dag per week / 1 hele week Aan de hand van assessment: 1 dag zelfstandig in de groep	6 EC	
		Pedagogiek: Lerarenrollen in basiskind in basiskind	9 EC	
		Taal: Didactiek en eigen vaardigheid	4 EC	
		Rekenen: Didactiek en grafische rekenen	3 EC	
		Overige vakken: Drama, x.t. & moderne media, muziek, schrijven, geschiedenis / literatuuronderzoek, natuuronderzoek	12 EC	

Deeltijd 1: T1 Semester 2 (Hoofd fase)

Focus: De groep en het leren: oudere kind

Motto: Inzichten, overzichts maken & vertalen

Focusgesprek Voortgangsgesprek Presentatie / eindgesprek	Basisvaardigheden	Professionele ontwikkeling	1 EC	2x per semester: toetsen toetsen toetsen toetsen toetsen toetsen
		Stage: Basisschoolgroep 6,7,8 t 1 dag per week / 1 hele week Assessment assessment: 2 dagen zelfstandig in de groep	6 EC	
		Pedagogiek: Groep in basiskind / vaker op leren	9 EC	
		Taal: Didactiek en eigen vaardigheid	4 EC	
		Rekenen: Didactiek en grafische rekenen	3 EC	
		Overige vakken: Natuuronderzoek, vakgebiedspecifiek, geschiedenis, beeldende vorming, Engels, persoonlijke ontwikkeling, wetenschappen	12 EC	

Deeltijd 2: T2 Semester 1 (Hoofd fase)

Focus: De leerling

Motto: Persoonlijke ontwikkeling, kennis, vaardigheden

Voortgangsgesprek Presentatie beoordeling toetsdoos	Basisvaardigheden	Professionele ontwikkeling (Hoe kunnen we verschillen en aansluiten voor het individuele kind)	2 EC	2x per semester: toetsen toetsen toetsen toetsen toetsen toetsen
		Stage: Assessment gr. 1 t 2 t 3, 1 dag per week / 1 hele week Assessment assessment: 2 dagen zelfstandig onderwijs vertalen	6 EC	
		Pedagogiek: Focus op het jonge kind en specifieke leerproblemen	4 EC	
		Taal: Didactiek en eigen vaardigheid (Doorgaande lijn om periode 5)	4 EC	
		Rekenen: Didactiek en eigen vaardigheid (Doorgaande lijn om periode 5)	4 EC	
		Overige vakken: Schrijven, leerproblemen, beeldende vorming, wetenschappen, geschiedenis & literatuuronderzoek	10 EC	

Deeltijd 2: T2 Semester 2 (Afstudeerfase)

Focus: Specialisatie, visies en onderwijsconcepten

Motto: Visie, praktijk en reflectie verbinden

Voortgangsgesprek Eindgesprek	Basisvaardigheden	Professionele ontwikkeling – Endassessment	3 EC	2x per semester: toetsen toetsen toetsen toetsen toetsen toetsen
		Stage: Afsluitend van specialisatie (OOR: 1 dag per week / 1 hele week Assessment assessment: 3 dagen zelfstandig onderwijs vertalen	6 EC	
		Pedagogiek: Visies en onderwijsconcepten die een krachtige kennisgeving	10 EC	
		Taal: Didactiek en eigen vaardigheid, kennisbasis	1 EC	
		Rekenen: Didactiek en grafische rekenen, kennisbasis	3 EC	
		Overige vakken: Kennisgeving, wetenschappen, beeldende vorming, wetenschap & techniek ICT, geschiedenis & literatuuronderzoek (aansluitend)	10 EC	

Bijlage 6 Bestudeerde documenten

Kritische reflectie

Bijlage 1 Strategisch plan
Bijlage 2 Veranderverhaal TMH
Bijlage 3 Curriculum Handboek Deeltijd
Bijlage 3 Curriculum Handboek Voltijd

Bijlage 4 Pabo 1 gids
Bijlage 4 Pabo 2 gids
Bijlage 4 Pabo 3 gids
Bijlage 4 Pabogids Deeltijd

Bijlage 5 2014-2015 Personele gegevens
Bijlage 6 2014-2015 Plan van inzet
Bijlage 7 Deel A Toetsbeleid concept
Bijlage 7 Deel B Toetshandboek concept
Bijlage 7 Deel C Begrippenlijst concept

Bijlage 8 1415 OER
Bijlage 8 1415 OER Bijlage A propedeutische fase Deeltijd
Bijlage 8 1415 OER Bijlage B propedeutische fase Pabo 1
Bijlage 8 1415 OER Bijlage C postpropedeutische fase Deeltijd
Bijlage 8 1415 OER Bijlage D postpropedeutische fase Pabo 2
Bijlage 8 1415 OER Bijlage E postpropedeutische fase Pabo 3
Bijlage 8 1415 OER Bijlage F postpropedeutische fase Pabo 4

Bijlage 9 Document afstuderen eindassessmentdossier
Bijlage 9 Document afstuderen Pabogids voltijd 4 13-14
Bijlage 10 Overzicht werkveldbijeenkomsten en overleggen 2014-2015
Bijlage 11 Aanvraag regeling versterking samenwerking werkveld

Eindwerkstukken

2012-2013		2013-2014	
Studentnummer	cijfer	Studentnummer	cijfer
1037539 (VT)	7	1036815 (VT)	6
1073285 (DT)	9	1049035 (VT)	6
1073738 (DT)	8	1073813 (ZIJ)	7
1051155 (VT)	8	1061829 (DT)	6
1037636 (VT)	6	1009604 (VT)	6
1047785 (VT)	7	1060202 (VT)	7
1048502 (VT)	7	1047314 (VT)	7
1049039 (VT)	9	1058686 (VT)	9
1066553 (DT)	7	1062074 (VT)	9
1048590 (VT)	6	1066694 (VT)	8

Bijlage 7 Onafhankelijkheidsverklaringen

Onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaring

voorafgaand aan het beoordelingsproces

Ondergetekende verklaart hierbij het volgende:

Ik ben verzocht op te treden als lid van de visitatiecommissie van de Bachelor Opleiding tot leeraar Basisonderwijs van Thomas More Hogeschool. Ik ben bereid en in staat deze rol te vervullen op een wijze die overeenkomt met de NVAO Gedragscode voor Panelleden.

Tevens verklaar ik hierbij

- geen (familie)relaties of banden met de bovengenoemde instelling te onderhouden, als privépersoon, onderzoeker/docent, beroepsbeoefenaar of als adviseur, die een volstrekt onafhankelijke oordeelsvorming over de kwaliteit van de opleiding ten positieve of ten negatieve zouden kunnen beïnvloeden;
- zodanige relaties of banden met de instelling de afgelopen vijf jaar niet gehad te hebben;
- strikte geheimhouding te betrachten van al hetgeen in verband met de beoordeling aan mij bekend is geworden en wordt, voor zover de opleiding, de instelling of de NVAO hier redelijkerwijs aanspraak op kunnen maken;
- op de hoogte te zijn van de NVAO gedragscode.

Aldus opgemaakt,

Handtekening:

Naam:

F.C.J.M. Sengers

Datum:

27/10/2019

Plaats:

Utrecht

Onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaring

voorafgaand aan het beoordelingsproces

Ondergetekende verklaart hierbij het volgende:

Ik ben verzocht op te treden als lid van de visitatiecommissie van de Bachelor Opleiding tot leeraar Basisonderwijs van Thomas More Hogeschool. Ik ben bereid en in staat deze rol te vervullen op een wijze die overeenkomt met de NVAO Gedragscode voor Panelleden.

Tevens verklaar ik hierbij

- geen (familie)relaties of banden met de bovengenoemde instelling te onderhouden, als privépersoon, onderzoeker/docent, beroepsbeoefenaar of als adviseur, die een volstrekt onafhankelijke oordeelsvorming over de kwaliteit van de opleiding ten positieve of ten negatieve zouden kunnen beïnvloeden;
- zodanige relaties of banden met de instelling de afgelopen vijf jaar niet gehad te hebben;
- strikte geheimhouding te betrachten van al hetgeen in verband met de beoordeling aan mij bekend is geworden en wordt, voor zover de opleiding, de instelling of de NVAO hier redelijkerwijs aanspraak op kunnen maken;
- op de hoogte te zijn van de NVAO gedragscode.

Aldus opgemaakt,

Handtekening:

Naam:

Karina Visser

Datum:

27-10-19

Plaats:

Leiden

Onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaring

voorafgaand aan het beoordelingsproces

Ondergetekende verklaart hierbij het volgende:

Ik ben verzocht op te treden als lid van de visitatiecommissie van de Bachelor Opleiding tot leraar Basisonderwijs van Thomas More Hogeschool. Ik ben bereid en in staat deze rol te vervullen op een wijze die overeenkomt met de NVAO Gedragscode voor Panelleden.

Tevens verklaar ik hierbij

- geen (familie)relaties of banden met de bovengenoemde instelling te onderhouden, als privépersoon, onderzoeker/docent, beroepsbeoefenaar of als adviseur, die een volstrekt onafhankelijke oordeelsvorming over de kwaliteit van de opleiding ten positieve of ten negatieve zouden kunnen beïnvloeden;
- zodanige relaties of banden met de instelling die afgelopen vijf jaar niet gehad te hebben;
- strikte geheimhouding te betrachten van al hetgeen in verband met de beoordeling aan mij bekend is geworden en wordt, voor zover de opleiding, de instelling of de NVAO hier redelijkerwijs aanspraak op kunnen maken;
- op de hoogte te zijn van de NVAO gedragscode.

Aldus opgemaakt,

Handtekening:

Naam:

Dennis Ramondt

Datum:

27-10-2014

Plaats:

Utrecht

Onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaring

voorafgaand aan het beoordelingsproces

Ondergetekende verklaart hierbij het volgende:

Ik ben verzocht op te treden als lid van de visitatiecommissie van de Bachelor Opleiding tot leraar Basisonderwijs van Thomas More Hogeschool. Ik ben bereid en in staat deze rol te vervullen op een wijze die overeenkomt met de NVAO Gedragscode voor Panelleden.

Tevens verklaar ik hierbij

- geen (familie)relaties of banden met de bovengenoemde instelling te onderhouden, als privépersoon, onderzoeker/docent, beroepsbeoefenaar of als adviseur, die een volstrekt onafhankelijke oordeelsvorming over de kwaliteit van de opleiding ten positieve of ten negatieve zouden kunnen beïnvloeden;
- zodanige relaties of banden met de instelling die afgelopen vijf jaar niet gehad te hebben;
- strikte geheimhouding te betrachten van al hetgeen in verband met de beoordeling aan mij bekend is geworden en wordt, voor zover de opleiding, de instelling of de NVAO hier redelijkerwijs aanspraak op kunnen maken;
- op de hoogte te zijn van de NVAO gedragscode.

Aldus opgemaakt,

Handtekening:

Naam:

BSTM van Waesbergh

Datum:

27 oktober 2014

Plaats:

Utrecht

Onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaring
voorafgaand aan het beoordelingsproces

Ondergetekende verklaart hierbij het volgende:

Ik ben verzocht op te treden als lid van de visitatiecommissie van de Bachelor Opleiding tot leraar Basisonderwijs van Thomas More Hogeschool. Ik ben bereid en in staat deze rol te vervullen op een wijze die overeenkomt met de NVAO Gedragscode voor Panelleden.

Tevens verklaar ik hierbij

- geen (familie)relaties of banden met de bovengenoemde instelling te onderhouden, als privépersoon, onderzoeker/docent, beroepsbeoefenaar of als adviseur, die een volstrekt onafhankelijke oordeelsvorming over de kwaliteit van de opleiding ten positieve of ten negatieve zouden kunnen beïnvloeden;
- zodanige relaties of banden met de instelling de afgelopen vijf jaar niet gehad te hebben;
- strikte geheimhouding te betrachten van al hetgeen in verband met de beoordeling aan mij bekend is geworden en wordt, voor zover de opleiding, de instelling of de NVAO hier reedijkkerwijs aanspraak op kunnen maken;
- op de hoogte te zijn van de NVAO gedragscode.

Aldus opgemaakt,

Handtekening:

Naam:

J. van Oudheusden

Datum:

27 okt 2014

Plaats:

Utrecht